

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta filozofická

Bakalářská práce

**Kvazistátní útvary v postsovětském prostoru (Komparativní
studie Podněsterské republiky, Jižní Osetie, Abcházie a
Náhorního Karabachu)**

Plzeň 2013

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta filozofická
Katedra politologie a mezinárodních vztahů
Studijní program Mezinárodní teritoriální studia
Studijní obor Mezinárodní vztahy a východoevropská studia

Bakalářská práce

Kvazistátní útvary v postsovětském prostoru (Komparativní studie Podněsterské republiky, Jižní Osetie, Abcházie a Náhorního Karabachu)

Michaela Levá

Vedoucí práce:

PhDr. Vladimír Naxera

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2013

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2013.....

Ráda bych zde poděkovala vedoucímu své bakalářské práce PhDr. Vladimíru Naxerovi, za jeho odbornou pomoc, rady a čas, který mi věnoval při řešení dané problematiky. Dále bych ráda poděkovala své rodině za podporu v průběhu celého mého studia.

1. Úvod	8
2. Teoretické vymezení kvazistátu	12
2. 1. Podoby státnosti v mezinárodním systému	12
2. 1. 1. Moderní stát.....	13
2. 1. 2. Postmoderní stát	14
2. 1. 3. Postkoloniální stát	14
2. 2. Teorie kvazistátu podle Pála Kolstøe	16
2. 2. 1. Nation-building	16
2. 2. 2. Vojenská síla	17
2. 2. 3. Slabost státu, na kterém kvazistáty emancipují.....	18
2. 2. 4. Podpora zvenčí	18
2. 2. 5. Zapojení mezinárodního společenství.....	19
2. 3. Možnosti zániku kvazistátu	20
3. Příklady kvazistátních útvarů v postsovětském prostoru	22
3. 1. Jižní Osetie	24
3. 1. 1. Základní informace.....	24
3. 1. 2. Historicko-politický vývoj	24
3. 1. 3. Vnitřní situace	26
3. 1. 3. 1. Vláda	26
3. 1. 3. 2. Obyvatelstvo.....	27
3. 1. 3. 3. Území	28
3. 1. 3. 4. Ekonomická situace	29
3. 1. 3. 5. Ozbrojené složky	30
3. 1. 4. Vnější situace	31
3. 1. 4. 1. Situace ve státě, na kterém kvazistáty emancipují.....	31
3. 1. 4. 2. Mezinárodní angažovanost	32
3. 1. 5. Možnosti zániku kvazistátu	33
3. 2. Abcházie	35
3. 2. 1. Základní informace.....	35
3. 2. 2. Historicko-politický vývoj	35

3. 2. 3. Vnitřní situace	38
3. 2. 3. 1. Vláda	38
3. 2. 3. 2. Obyvatelstvo	38
3. 2. 3. 3. Území	39
3. 2. 3. 4. Ekonomická situace	39
3. 2. 3. 5. Ozbrojené složky	40
3. 2. 4. Vnější situace	41
3. 2. 4. 1. Mezinárodní angažovanost	41
3. 2. 5. Možnosti zániku	43
3. 3. Podněstří.....	44
3. 3. 1. Základní informace.....	44
3. 3. 2. Historicko-politický vývoj	44
3. 3. 3. Vnitřní situace	46
3. 3. 3. 1. Vláda	46
3. 3. 3. 2. Obyvatelstvo	47
3. 3. 3. 3. Území	47
3. 3. 3. 4. Ekonomická situace	48
3. 3. 3. 5. Ozbrojené složky	49
3. 3. 4. Vnější situace	50
3. 3. 4. 1. Situace ve státě, na kterém kvazistáty emancipují.....	50
3. 3. 4. 2. Mezinárodní angažovanost	51
3. 3. 5. Možnosti zániku	52
3. 4. Náhorní Karabach.....	54
3. 4. 1. Základní informace.....	54
3. 4. 2. Historicko-politický vývoj	54
3. 4. 3. Vnitřní situace	55
3. 4. 3. 1. Vláda	55
3. 4. 3. 2. Obyvatelstvo	56

3. 4. 3. 3. Území	56
3. 4. 3. 4. Ekonomická situace	57
3. 4. 3. 5. Ozbrojené složky	58
3. 4. 4. Vnější situace	58
3. 4. 4. 1. Situace ve státě, na kterém kvazistáty emancipují.....	58
3. 4. 4. 2. Mezinárodní angažovanost	60
3. 4. 5. Možnosti zániku	61
4. Komparace.....	62
5. Závěr.....	65
6. Použité zdroje	67
6. 1. Literatura	67
6. 2. Prameny.....	73
6. 3. Online zdroje.....	73
Resumé	87
Přílohy	88

1. Úvod

Stát jako společenská jednotka se vyvíjí po staletí a byla mu věnována pozornost mnoha autory, jako jsou Aristoteles, Niccolò Machiavelli, Jean Bodin, Thomas Hobbes, Jean-Jacques Rousseau, Max Weber a mnoho dalších. Ovšem za počátek národních států, ze kterých je složen současný mezinárodní systém, se dá považovat rok 1648, kdy byl podepsán Vestfálský mír. Obecně autoři definici státu uvádí jako politicko-teritoriální jednotku, která zahrnuje tradičně tři prvky. Autorem byl německý právní teoretik Georg Jellinek. To bylo potvrzeno Úmluvou o právech a povinnostech států z Montevidea podepsané roku 1933 (Scheu 2008: 4–6). V prvním článku je stanoveno, že stát jako osoba mezinárodního práva by měl splňovat následující body: a) stálá populace; b) vymezené území, c) vláda, a d) schopnost vstupovat do vztahů s jinými státy.¹ První tři body znázorňují vnitřní suverenitu a poslední bod je chápán jako vnější suverenita. Ovšem v současné době se vedle suverénních států v mezinárodním systému, které jsou subjektem mezinárodního práva a mají vnitřní suverenitu, objevují i entity, které nelze považovat za státy se všemi jeho atributy a jejich status je do jisté míry nejednoznačný. To bylo zapříčiněno zejména koncem studené války, rozpadem mnohonárodnostních celků jako Svaz sovětských socialistických republik (SSSR) a Jugoslávie, kdy se posléze ukázala slabost jejich dosavadních režimů a zejména jejich nízká legitimita. Během studené války byl tento stav zakonzervován. SSSR na jedné straně a USA na straně druhé poskytovaly jednotlivým státům tzv. třetího světa svou finanční, vojenskou, materiální a ideologickou podporu. Z těchto výhod těžily například Demokratická republika Kongo ze strany USA nebo Angola od SSSR. Proto se tyto problémy objevily až v 90. letech, kdy se celé bipolární uspořádání světa zhroutilo. To, spolu s dalšími faktory, vedlo k výraznému nárůstu vnitrostátních konfliktů. Tyto konflikty se odrazily nejenom v rozpadu státních struktur a jejich neschopnosti plnit základní funkce státu, ale také ve změně čili ve vzniku mezinárodně neuznaných států v jednotlivých regionech světa, kde entity sice

¹ Council on Foreign Relations (1933). *Montevideo Convention on the Rights and Duties of States* (<http://www.cfr.org/sovereignty/montevideo-convention-rights-duties-states/p15897>, 28. 1. 2013).

naplňují vnitřní suverenitu, ovšem chybí jim mezinárodní uznání, tedy suverenita vnější. Tyto entity vznikají v důsledku jejich jednostranného vyhlášení nezávislosti, které předchází již zmiňovaný konflikt způsobený ekonomickou, společenskou nebo politickou diskriminací regionu. To může vyvrcholit až v secesi a tím dochází k etablování kvazistátu (Riegl 2010: 57–71; Šmíd, Vařura 2009: 45–51).

Několik těchto zmiňovaných teritorií nalezneme i v postsovětském prostoru, konkrétně jde o Jižní Osetii a Abcházii v rámci Gruzie, Podněsterskou moldavskou republiku ležící na území Moldávie nebo Náhorní Karabach na území Ázerbájdžánu. Separatistické tendence v tomto regionu měla i jiná území (například Čečensko), ale tyto čtyři případy jsou nejvíce dominantní (Kolstø 2006: 726). U nich se nám nejvíce ukazuje skutečnost, že dokážou fungovat jako de facto státy bez mezinárodního uznání, proto se budu soustředit výhradně na ně.

Cílem mé práce je vyhodnotit, které z těchto deviantních forem států mají reálnou možnost zařadit se mezi skupinu suverénních států a stát se právoplatným členem OSN, která v současnosti sdružuje 193 států.² K tomu mi dopomůže zodpovězení na otázky: Co z dlouhodobého hlediska umožňuje jejich existenci a jaký má samostatná existence kvazistátu dopad na zemi, od které se chce odtrhnout.

Ve své práci využiji metody synchronní komparace na základě níže uvedených komparačních kritérií. Tuto metodu budu aplikovat na všechny čtyři případy. Komparační kritéria jsem si stanovila následovně: jaké vnitřní atributy státnosti kvazistáty vykazují; do jaké míry jsou závislé na státu, od kterého mají tendenci se odtrhnout; jaká je argumentace těchto entit pro osamostatnění; jakou mají tyto entity reálnou podporu suverénních států v rámci mezinárodního systému.

V první části práce, která bude teoretická, bych ráda představila definici již zmiňovaného termínu kvazistát. Nedílnou součástí bude i definice moderního

² Informační centrum OSN v Praze. *Členské státy, Valné shromáždění* (<http://www.osn.cz/system-osn/clenske-staty/?i=199>, 3. 2. 2013).

státu, který je referenčním objektem při definování kvazistátu. V diskurzu se objevuje tento pojem pro dva zcela odlišné jevy. To může vnášet určitý zmatek z terminologického hlediska. Na jedné straně máme entity, které mají mezinárodní uznání, jsou suverénními státy v mezinárodním systému, ovšem z hlediska vnitrostátního jako stát nefungují. Nejsou schopny naplnit nebo dostatečně nenaplnují požadavky očekávané od státu jako takového. Do jaké míry stát naplňuje vnitřní atributy státnosti, nám například ukazuje The Failed States Index, který každý rok vyhotovuje The Fund for Peace (Šmíd, Vařura 2009: 46). Na straně druhé se můžeme setkat s tímto označením pro entity s plnou vnitřní suverenitou, které ovšem na mezinárodním poli za státy považovány nejsou. Tuto terminologickou nejasnost se snaží vyřešit Pål Kolstø (Kolstø 2006: 723–740), jenž definuje kvazistát (*quasi-state*) jako entity s naplňující státností, ovšem bez mezinárodního uznání. Také se můžeme setkat s pojmy jako *de facto* stát (*de facto state*), nerozpoznaný stát (*unrecognized state*), para-state nebo lživý stát (*pseudo-state*), což má stejný význam jako kvazistát s absencí mezinárodního uznání (Piknerová 2009: 267). Státy s vnější suverenitou, nikoliv vnitřní nazývá rozpadající se nebo rozpadlé státy (*failing/failed/collapsed states*). Tímto termínem se zabýval i Robert H. Jackson (Jackson 1990: 13–202), který kvazistát definuje jako entitu, kterou Kolstø nazval rozpadajícím/rozpadlým státem. Ovšem velkým nedostatkem jeho konceptu je skutečnost, že se do této skupiny řadí obrovské množství států, zejména ty, které vznikly v důsledku dekolonizace v 60. letech (Piknerová 2009: 272). Samozřejmě jsem si vědoma, že pojem kvazistát je v očích různých autorů do jisté míry nebo zcela odlišný. Ale má práce se zaměřuje spíše na empirickou stránku, nikoliv teoretickou. Proto jsem se rozhodla pro použití pouze teorie od Kolstøho, který je schopen termín dostatečně definovat.

Druhá část práce se bude věnovat historicko-politickému vývoji jednotlivých kvazistátních útvarů až do současné doby s důrazem na ekonomickou a bezpečnostní otázku. Nedílnou součástí této kapitoly je jejich vztah v rámci států, od kterých se odtrhly, jaké k tomu má postavení Ruská federace jako hegemón v daném regionu a mezinárodní společenství. Tato část

slouží k lepšímu porozumění problematice, která se s existencí kvazistátů pojí. Jednotlivé případy budou strukturovány podle komparačních kritérií stanovených výše. Zároveň jsem si vědoma, že tato problematika je natolik rozsáhlá, že nejsem schopna podrobně analyzovat všechny vlivy, které se s tím pojí. Rozsah práce mi neumožňuje se zabývat konkrétně zahraniční politikou Ruské federace. Proto některé záležitosti úmyslně opomím.

Ve třetí části aplikuji Kolstøho koncept kvazistátů na jednotlivé útvary. Následně zhodnotím, do jaké míry tyto deviantní podoby státnosti splňují jeho definici. Na základě komparačním kritérií, která jsem si stanovila na začátku práce, porovnam zmiňované čtyři případové studie, kterým věnuju pozornost. V závěru shrnu nejdůležitější poznatky celé své práce a zodpovím na stanovené otázky.

Vycházím zejména ze zahraničních zdrojů, především od anglicky a rusky píšících autorů. Využívám jak tištěné publikace, tak internetové zdroje, převážně články věnující se této problematice. Vzhledem k tomu, že v českém prostředí tomuto tématu není věnována dostatečná pozornost, odborné publikace a články v jazyce českém se vyskytují výjimečně.

2. Teoretické vymezení kvazistátů

2. 1. Podoby státnosti v mezinárodním systému

V současném mezinárodním systému podle Sørenseny existují tři typy států: moderní, postmoderní a postkoloniální. Všechny mají vymezené území, obyvatelstvo, určitou formu vlády a jsou podle mezinárodního práva uznány za členy mezinárodního společenství států (2005: 89–90).

Nejvýznamnější z těchto společných prvků státnosti je suverenita vnější, která je pro existenci státu naprosto klíčová. Právě od jejího nabytí je odvozena existence státu. Zde se nám objevuje otázka, za jakých okolností stát může nabýt suverenitu a tím dojít k získání statusu suverénního státu v rámci mezinárodního systému. Mezinárodní právo pracuje se dvěma teoriemi – deklaratorní a konstitutivní. Deklaratorní teorie říká, že pokud entita vykazuje základní atributy státu (vymezené území, trvalé obyvatelstvo, vláda a schopnost vstupovat do vztahů s jinými státy), ostatní suverénní státy v mezinárodním systému by ji měly uznat za rovnoprávného hráče v mezinárodních vztazích. Příkladem tohoto přístupu je Montevidejská konvence, která uvádí, že pokud entita disponuje všemi atributy státu, je nutné ji za stát považovat bez ohledu na akceptovatelnost jiných států. Oproti tomu teorie konstitutivní nepokládá za primární splňovat základní atributy státnosti, za důležitější považuje uznání ze strany již uznaného suverénního státu, poté vůči tomuto státu jako stát může vystupovat. Proto neuznaná entita usiluje o získání uznání ze strany co nejvíce států v mezinárodním systému, nejlépe všech států v rámci Rady Bezpečnosti OSN. Právě OSN má významnou roli při uznání nových států (Piknerová 2009: 262–263). Po roce 1945 díky změně v mezinárodním prostředí přestal být kladen důraz na efektivitu státu, ale více se pohlíží na politickou charakteristiku státu. Ovšem kvazistáty při zdůvodňování svého práva na získání nezávislosti vychází především z Úmluvy z Montevidea, kde zdůrazňují splnění všech podmínek suverenity (Riegl 2010: 65). V praxi se aplikuje teorie konstitutivní, jelikož ochota států přijmout mezi sebe další entitu je určována tím, zda její uznání

nebude pro nějaký stát překážkou, nikoliv její reálnou schopností jako stát fungovat (Piknerová 2009: 262).

2. 1. 1. Moderní stát

Moderní stát odpovídá ideálnímu typu národního státu. Abychom mohli pochopit národní stát, je nutné si definovat pojem národ. Ovšem definic národa je nespočet a má práce se primárně nezabývá národem jako takovým. Proto zde uvádím definici ideálního národa, který poslouží k lepšímu porozumění. Model národa by měl splňovat přinejmenším následující prvky: společný jazyk; teritorium, které obývá určitá společnost (nebo její většina); kulturní dědictví, které značná část společnosti pokládá za své vlastní; existence společného bohatství citů a myšlenek; přesvědčení o společném etnickém původu; silný pocit jednoty mezi lidmi různých společenských tříd a vrstev a pocit národního bytí. Důležité je také plnění existence státu (v minulosti nebo přítomnosti), který je považován za vlastní. Tam, kde chybí úplná samostatnost nebo státnost provázána federativními nebo konfederativními svazky s jiným státním útvarem, musí existovat vůle takové státnosti nebo určité autonomie dosáhnout (Waldenberg 2003: 422–423).

Základní rysy moderního státu se dají shrnout do následujících charakteristik. Vláda jako centralizovaný systém pravidel, který je založený na administrativních, policejních a vojenských institucích. Ty jsou potvrzené právními normami, díky kterým si mohou dělat nárok na monopol užití legitimní síly. Národní cítění obyvatel žijících na určitém území. Ti tvoří vysoce soudržné společenství ve smyslu kulturně-etnickém pojetí národa, spojující národ a stát, a materiální aspekt národa. Tím je na mysli, že jedinec má vůči státu určité povinnosti, závazky a práva. Ty dostává od státu a vytváří díky tomu komplex vztahů. Ekonomika zahrnující základní sektory, které jsou potřeba pro její reprodukci. Důležité je, že hlavní část ekonomických aktivit se odehrává uvnitř státu. (Sørensen 2005: 95–100).

2. 1. 2. Postmoderní stát

Moderní státy po druhé světové válce měly řadu důvodů, aby posílily svou vzájemnou spolupráci. Tu postupně prohlubovaly a rozšiřovaly, a to prostřednictvím vytváření nejrůznějších typů institucí s regionálním nebo univerzálním dosahem. Nejtypičtějším příkladem tohoto typu státu je bezpochyby Evropská unie.

Postmoderní stát je charakteristický jako víceúrovňová vláda založená na nadnárodních, mezistátních, státních a substátních institucích. Národní cítění je spojeno s nadstátní i substátní úrovní. Nadnárodní a mezistátní instituce jsou zdrojem občanských práv. Ekonomické aktivity se odehrávají v přeshraničních transakcích. Národní ekonomika je méně soběstačná (Sørensen 2005: 104–108).

Postmoderní pojetí suverenity je jakési pravidlo nevměšování omezené tím, že byly vytvořeny formální a neformální postupy legitimní vnější intervence členských států ve vnitrostátních záležitostech. V tomto případě se jedná o spolupráci. Existuje zde určitá redistribuce ekonomických zdrojů skrz státní hranice, které jsou založena na regionech uvnitř státu. Postmoderní státy se staly integrovanými, vytvořily standardní operační mechanismy pro vzájemné zasahování do vnitrostátních sfér (Sørensen 2005: 183–186).

2. 1. 3. Postkoloniální stát

Mnohé státy, které získaly nezávislost v souvislosti s dekolonizací, se nezařadily do skupiny moderních států. Bývalé kolonie získaly formální právní nezávislost, ale bez ohledu na jejich vnitřní situaci.

Postkoloniální stát je takový stát, kde vláda je založena na slabých administrativních a institucionálních strukturách. Funguje spíše na donucovacích prostředcích a nátlaku než na systému práva. Národní cítění je minimální. Převládají zde lokální nebo etnická společenství, která nejsou celostátně jednotná. Díky tomu má stát nízkou úroveň legitimacy, protože vláda nemá žádnou autoritu a obyvatelstvo nerespektuje její pravidla a nařízení. Ekonomika je slabá a strádající, není schopna zajistit základní úroveň blahobytu. Není zde

vyvinuta soudržná národní ekonomika a je závislá na světovém trhu a strukturální heterogenitě.

Příkladem takového státu jsou státy v Africe, Střední Americe a střední Asie (Sørensen 2005: 100–104). Postkoloniální státy jsou ve většině případů slabé a rozpadající se státy, které Jackson ve své práci definoval jako kvazistáty. Jejich existence je založena zejména na vnější suverenitě (Piknerová 2009: 265).

Vnitrostátní problémy, které se v postkoloniálních státech vyskytují, mají dopad i na mezinárodní úroveň. Vzhledem ke slabosti těchto států, se zde objevují různé secesionistické skupiny, díky kterým v konečném důsledku vznikají kvazistátní útvary. Ukázkovým příkladem je Somálsko, které se řadí mezi postkoloniální/rozpadlé státy. Díky secesi se z části jeho území vytvořil fungující kvazistát Somaliland.

Pro lepší porozumění zde uvedu definici secese používanou kvazistáty jako legitimní cestu k osamostatnění. Secese je odloučení území i jeho obyvatel od suverénního státu. Secesionismus je *„požadavek části společnosti po odloučení politické moci s cílem vyhlásit nezávislost. Secese představuje příklad politické dezintegrace, kdy političtí aktéři v jednom či více subsystémech vypoví loajalitu a politické aktivity z jurisdikce ústřední moci a namísto toho se soustředí na vlastní politickou činnost. V některých případech nově ustavených postkoloniálních států se však jedná o skupiny, které loajalitu k ústřední moci mateřského státu nikdy nepociťovaly“* (Rosůlek 2007: 65). Všechna secesionistická hnutí mají společný prvek, jde o skupiny usilující o formální odloučení od ústřední politické moci a o vyhlášení nezávislého státu. *„Jedná se však o dvousměrný proces. Secesionistický tlak zpravidla vyvolá protireakci ústřední politické moci, která se většinou secesi brání a usiluje o zachování integrity státu či o posílení kontroly nad odbojnou periferií“* (Rosůlek 2007: 66).

2. 2. Teorie kvazistátu podle Pála Kolstøe

Jak jsem již zmínila, vybrala jsem si kvalifikaci kvazistátu podle Pála Kolstøho. Ten ho definuje jako politickou entitu, která musí splňovat tři základní kritéria: a) mocenské orgány musí mít kontrolu nad většinou svého území, b) musí usilovat o mezinárodní uznání, c) v obou případech tyto snahy musí být dlouhodobé, minimálně dva roky (Kolstø 2006: 726–727).

Můžeme vymezit pět základní faktorů, které přispívají k životaschopnosti kvazistátů: nation-building (budování národa), vojenskou sílu, slabost státu, na jehož území se kvazistát *de iure* nachází, podporu zvenčí (existenci vnějšího patrona), zapojení mezinárodního společenství (Kolstø 2006: 729).

2. 2. 1. Nation-building

Rozdíl mezi budováním státu (*state-building*) a budováním národa (*nation-building*) je značný. Zatímco *state-building* se týká institucionální, ekonomické a vojenské složky státu, *nation-building* je rozvoj společné národní identity mezi obyvateli pomocí propagandy, tradic, zvyků apod. Přestože význam je odlišný, tyto dva aspekty státnosti jsou provázané. Úspěšné budování národa je do velké míry závislé na budování státu (Kolstø 2006: 729–731).

Stejně jako ostatní národní státy se vedoucí kvazistátů snaží podporovat společnou identitu a pocit jednoty obyvatel separatistického území, které kontrolují. Právě pomocí *nation-building* chtějí vytvořit (či pozvednout) jejich vnitřní suverenitu (Kolstø 2006:729–731). *Nation-building* je určen k tomu, aby ve svém obyvatelstvu vytvořil pocit společného národa s cílem rozvíjet pocit sounáležitosti s konkrétním státem. Tato politika zahrnuje prvky kulturní i jazykové homogenizace, ale také účast na politickém životě státu (Blakkisrud, Kolstø 2005: 484).

Přestože ve většině kvazistátních útvarů neexistuje účinné budování státu, budování národa je úspěšnější. Většina obyvatel kvazistátů má společnou identitu jako národ. Důvody jsou zejména tři. Kvazistát převážně vznikl díky občanské válce. Vzhledem k tomu, že po jejím ukončení stále útvar přetrvává, dá se říct, že ji vyhrál. Za druhé kvazistátní orgány mohou vytvářet obraz společného vnějšího

nepřítele. Přestože konflikt již byl ukončen, stát, se kterým byl kvazistát v konfliktu, stále existuje a může požadovat obnovení vlády nad celým separatistickým regionem. Posledním argumentem je, že populace na území kvazistátního útvaru byla homogenizována díky migraci nebo etnickým čistkám. Populace, která sympatizovala s domovským státem, byla v mnoha případech donucena kvazistát opustit, zatímco zastánci separatistů, žijící mimo separatistický region, se na tomto území naopak usídlili³ (Klíma 2003: 102–103).

Všechny kvazistátní útvary mají svou státní vlajku, hymnu, znak. Vytvořily si také státní svátky a jiné symbolické znaky státnosti. Stavějí muzea, sochy, přejmenovávají ulice a často vytváří kolem jejich vůdce kult osobnosti (Kolstø 2006: 729–731). Národní identita byla a je do značné míry vytvořena shora kvazistátem (Sørensen 2005: 96).

2. 2. 2. Vojenská síla

Za jakým účelem jsou budovány ozbrojené síly, závisí na bezpečnostním prostředí, ve kterém se stát nalézá. Za prvé, budování ozbrojených sil může být z důvodu ohrožení ze strany jiného (zejména sousedního) státu. Potencionální nebezpečí se nachází obvykle v přímém dosahu přes hranici, je známé, stálé a dobře definovatelné. V takové situaci jsou ozbrojené síly určené pro geograficky úzce vymezené působení, v případě prohry hrozí zánik státu. Druhým důvodem budování ozbrojených sil je podřízení zahraničně-politickým cílům v širším globálním kontextu, kde není přímé ohrožení vlastní existence. V takovém případě nejsou armády budovány primárně pro obranu či útok, ale pro vyvíjení širší globální aktivity, která podporuje zahraničně-politické kroky (Kofroň 2011: 260–261).

Vzhledem k situaci, ve které se kvazistáty nacházejí, důvodem budování ozbrojených sil je jejich ohrožení. Tyto entity byly vytvořeny pomocí vojenských prostředků a díky jim musí být zpravidla také udržovány (Kolstø 2006:731–732).

³ Nation-building úspěšně buduje Podněsterská moldavská republika nebo Náhorní Karabach. Ukázkovým příkladem v případě homogenizace populace je Náhorní Karabach, který byl „očistěn“ od azérské populace (Kolstø 2006: 730-731).

V ohrožení stát maximalizuje vojenskou sílu, aby protivníka zastrašil, ovšem to nutí kvazistáty využít veškeré dostupné zdroje bez ohledu na dlouhodobé následky (Kofroň 2011: 261). V praxi to pro kvazistáty znamená, že velkou část státního rozpočtu musí dávat na obranu země. To zapříčiňuje menší dostupnou částku pro rozvoj blahobytu, vzdělání, budování infrastruktury apod. (Kolstø 2006:731–732).

2. 2. 3. Slabost státu, na kterém kvazistáty emancipují

Některé státy již od svého vzniku čelí hrozbě vnitřního konfliktu, jelikož vznikly jako důsledek rozpadu koloniálních impérií v Africe nebo multinárodnostních útvarů v Asii. Do jednoho státního útvaru jsou spojeny různé etnické, náboženské nebo jazykové skupiny obyvatel, u kterých neexistuje jakékoli povědomí o společné státnosti. V mnoha případech jsou jejich vztahy navíc ovlivněny historickým nepřátelstvím (Vaďura 2007: 22).

Stát, na kterém se kvazistát podle mezinárodního práva nachází, je slabý v politické, v ekonomické i vojenské oblasti. Tomu tak je převážně kvůli vnitrostátnímu konfliktu. Doba, po kterou se bude stát utápět v politickém chaosu a ekonomické bídě, nahrává existenci kvazistátu. Stát totiž není žádným lákadlem pro populaci z odtrženého regionu, proto má secesionistické ambice (Kolstø 2006: 732–733).

2. 2. 4. Podpora zvenčí

Nicméně ne všechny státy, na kterých leží kvazistátní útvar, jsou slabé. Některé mají dobře fungující státní aparát, pevnou ekonomiku a dobrou obranyschopnost.⁴ Proto většina kvazistátů (i ty, které čelí slabému státu) jsou závislé na podpoře jiného státu. V takových případech je kvazistát schopen odolávat i proti relativně silnému soupeři a je mu umožněna jeho další existence.

⁴ Příkladem může být Taiwan emancipující na Čínské lidové republice (Kolstø 2006: 733).

Tento externí patron slouží jako garant existence kvazistátu. Proto pro většinu těchto entit je podpora jiného státu velmi důležitá.⁵

Někteří pozorovatelé se ovšem domnívají, že garantujícímu státu slouží kvazistáty jako politický nástroj. Díky němu mohou používat tlak na jiný suverénní stát a rozšiřovat tak vliv v regionu⁶ (Kolstø 2006: 733–734).

2. 2. 5. Zapojení mezinárodního společenství

Mezinárodní společenství hrálo (a stále hraje) klíčovou roli v konfliktech mezi suverénními státy a kvazistáty odtrženými z jejich oficiálního území. Mezinárodní organizace se do konfliktů zapojily tím, že nabízely své dobré služby jako prostředník nebo rozhodčí u vyjednávacího stolu. Současně v několika případech mezinárodní společenství fungovalo jako kolektivní vnější patron kvazistátu, protože v konfliktech zahájilo jednání a mírové mise a tyto mírové mise byly umístěny mezi dvěma válčícími stranami, což funguje jako další jednotky pohraniční stráže.⁷ Tím nechtěně přispělo k prodloužení existence kvazistátu, jelikož na obnovení konfliktu má největší zájem právě stát, který přišel o část svého území a požaduje ho navrátit (Kolstø 2006: 734).

Velkým problémem v zapojení mezinárodních organizací je jejich nerozhodnost a rozpor. Proto je zde možné zapojit regionální aktéry, s větším zájmem do konfliktu zasahovat, ovšem zde mohou hájit zájmy ve prospěch sebe nikoliv státních jednotek, kterých se to týká. Obecně se dá říct, že místo, aby mezinárodní společenství konflikty řešilo, zmrazí je a snaží se pouze udržovat status quo (Kolstø 2006: 734). To je právě jeho základní hodnotou. To se týká především neměnitelnosti hranic. Vznik nových členů mezinárodního společenství je přijatelný ve většině případů tehdy, když nový stát navazuje na dříve existující jurisdikci, a pokud vznik a nezávislost této entity přijmou všechny státy, které jsou tímto aktem ovlivněny (Sørensen 2005: 140).

⁵ Severoturecká kyperská republika by bez vnějšího ochránce Turecka měla minimální šance na existenci (Piknerová 2009: 271).

⁶ Vedení Náhorního Karabachu pomohlo s převratem v Arménii v roce 1998, jelikož arménský prezident byl moc vstřícný ázerbajdžánským požadavkům (Kolstø 2006: 733).

⁷ Mezinárodní společenství plnilo funkci vnějšího patrona v případě Kosova (Kolstø 2006: 734).

2. 3. Možnosti zániku kvazistátu

Kvazistátní útvary jsou považovány za přechodové jevy a obecně se očekává, že dříve nebo později zaniknou. To se může stát jedním ze čtyř způsobů: mohou být včleněny do státu, na kterém leží nebo mohou vytvořit s daným územím federální uspořádání, dále mohou být včleněny do patronského státu nebo získat mezinárodní uznání a stát se nezávislým státem.⁸ To ovšem záleží na změnách faktorů uvedené výše.

Domovský stát k zpětnému získání území kvazistátu používá ve většině případů vojenské prostředky. Ovšem ne vždy se mu to podaří, převážně jeho úsilí končí dlouholetým ozbrojeným konfliktem, ukončeným spíše příměřím nikoliv mírem. Výhodnějším řešením je sloučení mírovými prostředky, kde akceptovatelnější variantou pro kvazistát je federální řešení. Podnět k těmto výsledkům musí pocházet z mezinárodního společenství a tlak musí být kladen nejenom na obě strany, ale také na externího patrona.

Kvazistátní útvary především usilují o plnou nezávislost. To jim ztěžuje princip sebeurčení národů, který je zakotven v Chartě OSN. Toto právo se vztahuje k celé populaci státu, nikoliv na jeho teritoriální nebo kulturní podskupiny (Sørensen 2005: 124). Díky tomu je společenství uznaných států v zásadě uzavřená skupina, která své členy nevyhazuje, ale také nepřijímá, její rozšíření je striktně omezeno. To do jisté míry bylo porušeno přijetím bývalých kolonií Afriky a rozpadem komunistického SSSR a Jugoslávie. Přestože většina současných kvazistátů v postsovětském prostoru byla dříve součástí SSSR, mezinárodní společenství je odmítá přijmout, protože byly na nižší úrovni než jako federální jednotka SSSR. To nepřijímá jako legitimní důvod k udělení nezávislosti. Také se obává rozšíření skupiny tzv. *failed states*, jelikož institucionální struktura a ekonomika kvazistátů se jim v mnoha případech velmi podobá. Jedná ze své zkušenosti, kdy chyby z dob dekolonizace v Africe nechce

⁸ V minulosti se ještě nestalo, že by kvazistát byl včleněn do jurisdikce patronského státu, naproti tomu včlenění do domovského státu se stalo v roce 1965 v případě Katangy nebo Biafry v roce 1970. Začlenění do domovského státu jako autonomní republika se stalo v případě Ruské federace a Čechenska (Kolstø 2006: 735-738). V případě získání nezávislosti se tomu tak stalo u Eritreji a Bangladéše (Riegl 2010: 65).

opakovat. Také udělení mezinárodního uznání jednomu kvazistátu může být precedentem pro další separatistické entity (Kolstø 2006: 734–738).

V následující kapitole se nám ukáže praktická stránka této problematiky. Na příkladech Jižní Osetie, Abcházie, Podněstří a Náhorního Karabachu ukážu fungování mezinárodního systému, který se snaží udržet status quo. S tím ovšem nesouhlasí kvazistáty a dělají vše pro to, aby získaly nezávislost. Zároveň uvádím historicko-politický vývoj, vnitřní atributy státu, které vykazují s důrazem na ekonomickou a vojenskou stránku kvazistátu.

3. Příklady kvazistátních útvarů v postsovětském prostoru

Po Velké říjnové socialistické revoluci v Rusku bolševici začali řešit mimo jiné národnostní otázku země. V. I. Lenin měl vizi národnostního uspořádání v podobě národně-teritoriální autonomie.⁹ Realizace této národně-teritoriální autonomie poprvé v dějinách Ruska rozdělila teritorium podle etnického klíče.¹⁰ Leninova koncepce se za Stalinovy vlády změnila na politický proces. Bolševici při vytváření národně-teritoriálních jednotek postupovali velice opatrně, proto vnitřní hranice neodpovídaly etnické skladbě v daném regionu. Mezi etnickými rivalita byla ještě posílena chováním sovětských orgánů, které zacházely s jednotlivými etniky selektivním způsobem na základě významu pro centrum SSSR. Proto existovaly národy, které měly vlastní autonomní republiku, autonomní okruh, jiní se museli spokojit s autonomní oblastí a nacházela se zde etnika, která neměla vůbec nic (Bahenský 2010: 27–29). V roce 1956 tvořilo SSSR 15 republik, které se členily na autonomní SSR (celkem 20), autonomní oblasti (8), autonomní okruhy (10), kraje (6) a oblasti (123).¹¹ Vláda Moskvy byla nad jednotlivými svazovými republikami určována principem „rozděl a panuj“. Jednotlivé svazové republiky sice měly formální autonomii v rámci svých hranic, fakticky však byly omezovány centrem a existencí celků různého stupně autonomie uvnitř svých hranic. V Gruzii to byla autonomní republika Abcházie a autonomní oblast Jižní Osetie (Thim 2008). V Ázerbájdžánu se jednalo o Náhodně karabašskou autonomní oblast.¹²

V souvislosti s mocenským úpadkem SSSR na přelomu 80. a 90. let se nejdříve rozpadl východní blok a posléze následoval pozvolný rozpad svazu (Bahenský 2008: 30). Vzrostly nacionalistické proudy uvnitř některých republik, které usilovaly o vystoupení ze Sovětského svazu (pobaltské republiky). Nepokoje v Arménii, Ázerbájdžánu a Gruzii začaly doprovázet konflikty mezi

⁹ Tato varianta nebyla mezi členy strany populární. Ti spíše preferovali autonomii neruských oblastí spočívající v kulturní autonomii bez vnitřních hranic.

¹⁰ Gubernie v carském Rusku nevznikaly podle etnického faktoru, ale na základě geografických, historických a politicko-správních okolností.

¹¹ Libri. *Státy a jejich představitelé, Sovětský svaz* (<http://libri.cz/databaze/staty/podlist.php?id=516>, 10. 4. 2013).

¹² Libri. *Státy a jejich představitelé, Náhorní Karabach* (<http://libri.cz/databaze/staty/podlist.php?id=421>, 10. 2. 2013).

jednotlivými etniky v rámci těchto států. Do konce roku 1991 se Sovětský svaz rozpadl.¹³ Vnitrostátní hranice se staly hranicemi mezinárodními a na mapě světa se objevují nové (nebo staronové) státní útvary¹⁴ (Bahenský 2008: 30). Jedenáct států bývalého SSSR vytvořilo Společenství nezávislých států (SNS).¹⁵ V deklaraci se dohodly na společné kontrole strategických zbraní, hospodářské součinnosti a respektování veškerých mezinárodních dohod a úmluv bývalého SSSR (Moulis 1995: 792). Přestože Sovětský svaz se rozpadl, Ruská federace své zahraničněpolitické zájmy mimo jiné směřuje k bývalým sovětským republikám, které definuje jako „blízké zahraničí“ (Šlechta 2012).

¹³ Libri. *Státy a jejich představitelé, Sovětský svaz* (<http://libri.cz/databaze/staty/podlist.php?id=516>, 5. 4. 2013).

¹⁴ Obnoveným státem bylo Estonsko, Lotyšsko a Litva, zatímco jako zcela nové státy vznikly Ukrajina, Bělorusko a Moldávie.

¹⁵ K SNS se nepřidaly pobaltské státy a Gruzie, v roce 1992 vystoupil Ázerbájdžán a roku 1993 vstoupila Gruzie a opětovně Ázerbájdžán.

3. 1. Jižní Osetie

3. 1. 1. Základní informace

Jižní Osetie je separatistický region, který se nachází na jižním Kavkazu. De iure náleží Gruzii, ovšem de facto vyhlásila nezávislost (29. 5 1992¹⁶) a je na ní zcela nezávislá. Na severu hraničí se Severní Osetií na území Ruské federace. Podle údajů z roku 2012 zde žije kolem 55 000 obyvatel (oproti roku 1989, kdy zde žilo 84 454 obyvatel) a rozloha činí 3 900km², což je přibližně 5,6 % rozlohy Gruzie.¹⁷ Území republiky je rozděleno do pěti správních obvodů a hlavního města Cchinvali. Dominantním náboženstvím je pravoslaví. Úřední jazyky jsou osetinština a gruzínština.¹⁸ 13. listopadu 2011 se konalo referendum o otázce zvolení ruštiny jako státního jazyka. Téměř 84 % Jihoosetinců vyjádřilo souhlas.¹⁹

3. 1. 2. Historicko-politický vývoj

Konflikt mezi vládou v Tbilisi a Jižní Osetií má počátky v letech 1918–1921. Jde o období Gruzínské demokratické republiky. Tehdy vypuklo povstání jihoosetinských obyvatel kvůli nespokojenosti s ekonomickou politikou ústřední vlády, která nadřazovala zájmy velkostatkářů. Tento spor vyústil v konflikt mezi jihoosetinskými rolníky a lokálními gruzínskými aristokraty. Tento původně socioekonomický konflikt se změnil na konflikt etnický. To dopomohlo k vystupňování národního cítění Jihoosetinců a jejich nevraživosti vůči Gruzíncům. Jihoosetinci v eskalujícím konfliktu hledali podporu u sovětského Ruska, které mělo zájem o strategicky položené jihoosetinské území.

V roce 1921 Rudá armáda obsadila území Gruzie a skončilo její období nezávislosti. O rok později vzniká v rámci sovětizace Gruzie Jihoosetinská

¹⁶ Posolstvo Republiky Južnaja Osetija v Rossijskoj federacii (2009). *Konstitucija Respubliki Južnaja Osetija*. 15. 6. 2009 (<http://osembassy.ru/ru/news/24/>, 10. 4. 2013).

¹⁷ City population. *Georgia* (<http://www.citypopulation.de/Georgia.html>, 10. 4. 2013).

¹⁸ Oficialnyj sajt Prezidenta Respubliki Južnaja Osetija. *Južnaja Osetija-Gruzija* (<http://www.presidentrso.com/republic/>, 10. 4. 2013).

¹⁹ Imturst. *Južnaja Osetija polnoje opisanije* (<http://imturst.com/country/%D1%8E%D0%B6%D0%BD%D0%B0%D1%8F-%D0%BE%D1%81%D0%B5%D1%82%D0%B8%D1%8F>, 10. 4. 2013).

autonomní oblast. V období trvání Sovětského svazu se na území neobjevovaly žádné konflikty.

Vztahy se opět vyostřily na konci 80. let a začátku let 90., kdy v čele protikomunistické opozice stanul Zviad Gamsachurdia. Ten sovětský režim chápal jako okupační, historicky a mezinárodněprávně nelegitimní. Proto prosazoval vyhlášení nezávislého gruzínského státu. Jeho rétorika byla nesmlouvavá vůči etnickým minoritám, k těm se vyjadřoval s opovržením. Díky tomu se razantně zhoršily mezietnické vztahy v zemi, kde třetinu obyvatelstva tvořily právě etnické menšiny. Kvůli Gamsachurdiově rétorice obyvatelstvo Jižní Osetie a Abcházie prožívalo vlnu národního obrození, které se neslo v protigruzínském duchu (nikoliv protiruském jako v případě Gruzie). Jižní Osetie požádala Moskvu o sjednocení se Severní Osetií, ale bez odezvy Moskvy. Na zákaz posílení práv autonomních oblastí vláda v Cchinali reagovala vyhlášením Jihoosetinské sovětské demokratické republiky a požádala Moskvu o přičlenění k Sovětskému svazu se statutem svazové republiky. Tento radikální krok parlament Gruzie zrušil, posléze zrušil i její autonomní status a koncem roku 1990 uvalil na Jižní Osetii blokádu. Následně vyhlásil v oblasti výjimečný stav.

Situace se opět zhoršila, když se jihoosetinští obyvatelé s 99% podporou zúčastnili celosvazového referenda o nové unijní smlouvě prosazované M. Gorbačovem. Zároveň ignorovali referendum o nezávislosti Gruzie, které se konalo 31. března 1991, v němž se kolem 90 % Gruzínců vyjádřilo pozitivně. Následně konflikt opět eskaloval. Gruzínci útočili na Jihoosetince a naopak. Následně v Gruzii vypukla občanská válka, která zapříčinila konec vlády dosavadního prezidenta Gruzie Zviada Gamsachurdia a začátek éry Eduarda Ševardnadzeho.

V lednu roku 1992 se opět konalo referendum o připojení Jižní Osetie k Rusku, kde se 90 % Jihoosetinců vyjádřilo pro připojení (Souleimanov 2008: 420–432). V této situaci 29. 5. 1992 přijala Nejvyšší rada Jižní Osetie zákon o státní nezávislosti. Vzhledem k pokračující eskalaci násilí ruské vedení vyvinulo značné úsilí k ukončení bojů. 24. června 1992 došlo v Soči k podpisu

dohody o zásadách mírového urovnání gruzínsko-osetinského konfliktu. Poté byly v zóně konfliktu rozmístěny mírové jednotky, složené z ruských, gruzínských a jihoosetinských vojáků. Jednání o urovnání sporů se vedla v letech 1994–1995.

Ovšem díky tzv. Revoluci růží v roce 2003 došlo k přerušení mírového procesu.²⁰ Prezident Gruzie Ševarnadze na nátlak veřejnosti rezignoval a moci se následně ujal proamericky orientovaný Michail Saakašvili. Jeho rétorika (mimo jiné) směřovala k národní bezpečnosti, územní jednotě Gruzie a vypovězení ruských vojenských jednotek ze země. Jeho cílem bylo znovuzískání Jižní Osetie a Abcházie. Okamžitě posílil ozbrojenými formacemi hranici s Jižní Osetií. Zde ale narazil na neústupnou Moskvu. Ta se začala okamžitě angažovat. Netrvalo dlouho a opět se vystupňovalo napětí mezi znesvářenými stranami. Ve chvíli největší eskalace se podařilo sjednat podmínky prozatímní dohody.

V roce 2008 se opět objevila Saakašviliho politická priorita, a to obnovení územní celistvosti země. Docházelo k ozbrojeným střetům mezi Gruzíny a Jihoosetinci, které nabíraly na intenzitě. 7. srpna 2008 gruzínské síly zaútočily na jihoosetinskou metropoli Cchinvali. Zde se střetly s jihoosetinskými silami a ruskými mírotvornými jednotkami. Bitva trvala celkem 5 dní a místy splňovala kritéria války. Ozbrojené střety skončily v půli srpna za pomoci francouzského prezidenta Nicolase Sarkozyho. Následovala vyjednávání předběžného příměří, které bylo podepsáno 15. srpna v Tbilisi a o den později v Moskvě. Po podpisu příměří byla stažena ruská vojska z území Gruzie, nikoliv z Jižní Osetie (Kanašvili, Souleimanov, Šmíd 2010: 29–45).

3. 1. 3. Vnitřní situace

3. 1. 3. 1. Vláda

Ústava Republiky Jižní Osetie byla přijata referendem 8. dubna 2001. Již v prvním článku je uvedeno, že se jedná o demokratický právní stát, který je

²⁰ Soobščestvo za demokratiju i prava narodov. *Respublika Južnaja Osetija* (http://community-dpr.org/about_country/osetia.php, 25. 3. 2013).

vytvořen na základě sebeurčení národa Jižní Osetie.²¹ Ovšem fakticky se to liší. Podle Freedom House Index roku 2013 získala nejhorší možné hodnocení, tím pádem se jedná o zemi zcela nesvobodnou. Nefungují tam politická práva a občanské svobody (Freedom House 2013: 6).

Dále podle ústavy politická moc je založena na oddělené moci zákonodárné, výkonné a soudní, které jsou na sobě nezávislé. Prezident je hlavou státu a exekutivy. Je volen občany na dobu 5 let, nesmí být zvolen více než dvakrát po sobě.²² Od roku 2012 hlavu státu zastává Leonid Tibilov. Ve volbách v dubnu 2012 získal 54 %. Jeho předchůdcem byl Eduard Kokoity (Bryanski 2012). Výkonnou moc dále reprezentuje vláda. Předsedou vlády je od dubna 2012 Rostislav E. Khugaev.²³ Jednokomorový parlament představuje moc zákonodárnou. Je zde 34 poslanců.²⁴ V Jižní Osetii funguje pluralitní politický systém. Celkem v zemi existují 4 politické strany. Největší jihoosetinská politická strana je „Jednota“, která v současné době drží 17 křesel v parlamentu.²⁵

3. 1. 3. 2. Obyvatelstvo

V současné době neexistují žádné spolehlivé údaje o celkovém počtu obyvatelstva Jižní Osetie. Podle dostupných údajů v Jižní Osetii žije kolem 55 000 obyvatel, v roce 1989 to bylo 86 000. Kolem 80 % obyvatelstva tvoří Osetinci a přes polovinu jich žije ve městech.²⁶ Za dobu od vyhlášení nezávislosti se obyvatelstvo tohoto území snížilo přibližně o jednu třetinu.²⁷ Ti převážně utekli nebo byli vyhnáni v důsledku konfliktu mezi Gruzii a jihoosetinskou

²¹ RES (2011). *Konstitucija Respubliki Južnaja Osetija*. 18. 8. 2011 (<http://cominf.org/node/1166488810>, 8. 4. 2013).

²² RES (2011). *Konstitucija Respubliki Južnaja Osetija*. 18. 8. 2011 (<http://cominf.org/node/1166488810>, 11. 4. 2013).

²³ Georgia Times (2012). *Alla Dzhioeva may become deputy prime minister of South Ossetia*. 5. 5. 2012 (<http://www.georgiatimes.info/en/news/75725.html>, 9. 4. 2013).

²⁴ RES (2011). *Konstitucija Respubliki Južnaja Osetija*. 18. 8. 2011 (<http://cominf.org/node/1166488810>, 6. 4. 2013).

²⁵ Centralnaja izbiratel'naja komissija Respubliki Južnaja Osetija. *Podsčitano 100 procentov bjulletenej po vyboram deputatov Parlamenta RJU* (http://cik.ruos.ru/index.php?option=com_content&view=article&id=134:-100-&catid=39:-2009&Itemid=61, 5. 4. 2013).

²⁶ Presidentrso. ru. *Respublika Južnaja Osetija* (<http://presidentrso.ru/republic/>, 10. 4. 2013).

²⁷ City population. *Georgia* (<http://www.citypopulation.de/Georgia.html>, 10. 4. 2013).

armádou v 90. letech a v roce 2008.²⁸ Ruské úřady tvrdí, že v roce 2008 bylo kolem 36 000 obyvatel evakuováno do Severní Osetie (International Crisis Group 2010: 2). UNHCR uvádí kolem 30 000 uprchlíků.²⁹ Většina byla schopna se vrátit zpět do svých domovů, ovšem kolem 1200 těchto uprchlíků zůstává stále na území Ruska (International Crisis Group 2010: 2).

3. 1. 3. 3. Území

Hranice mezi Jižní Osetií a Gruzii nejsou zcela vymezené. Jejich délka je přibližně 400 km.³⁰ Od roku 2009 se o to zajímala komise pro vymezení a vyznačení státních hranic Jižní Osetie v čele s Borisem Chochievem. Ten prostřednictvím Ministerstva zahraničních věcí poslal Gruzii dopis s návrhem na vymezení hranic, ovšem odpověď již neobdržel. Proto komise požádala o pomoc ruské ministerstvo zahraničí. Ruští odborníci doporučili určit území Jižní Osetie v rámci bývalé autonomní oblasti Jižní Osetie v rámci gruzínské SSSR. Ovšem je zde mnoho sporných území. Některé oblasti se geograficky nacházejí v Jižní Osetii, ovšem administrativně v Gruzii a naopak (Trusovské údolí). Byla též zřízena pracovní skupina, která provádí průzkum obyvatelstva v pohraniční oblasti.³¹ Tyto hranice byly dokončeny v polovině roku 2012.³² Od roku 2010 za překročení gruzínsko-osetinské hranice Jižní Osetie vybírá poplatek ve výši 320 rublů, v případě, že osoba nevlastní jihoosetinský pas.³³

²⁸ Minority rights group international. *World Directory of Minorities* (<http://www.minorityrights.org/?lid=1914&tmpl=printpage>, 3. 4. 2013).

²⁹ Refworld. *World Directory of Minorities and Indigenous Peoples-South Ossetia (unrecognized state): Overview* (<http://www.unhcr.org/refworld/country,,COUNTRYPROF,GEO,,4954ce12c,0.html>, 4. 4. 2013).

³⁰ Kavkazskij Uzel (2009). *Kokojty: Južnaja Osetija namerena potrebovat' čast' Gruzii* (www.kavkaz-uzel.ru/articles/157331&usg=ALkJrhjLDosfQEoYsE5r02-y_0Zk6HxyyA, 10. 4. 2013).

³¹ Rosbalt (2009). *Južnaja Osetija načinajet demarkaciju granicy* (www.rosbalt.ru/exussr/2009/08/14/663655.html&usg=ALkJrhhmP_IyM3ZBRDm4VOKdrWgBHgv3_A, 15. 3. 2013).

³² Interfax Rossija (2012). *Pograničniki zaveršili obustrojstvo granicy v Južnoj Osetii* (<http://www.interfax-russia.ru/South/news.asp?id=328566&sec=1671>, 6. 3. 2013).

³³ RES (2010). *Za peresečenije gosgranicy Južnoj Osetii s Gruzijej inostrannyje graždane budut platiť gospošlinu*. 23. 9. 2010 (<http://cominf.org/node/1166484634>, 6. 3. 2013).

Na základě dohody³⁴ o společné ochraně státních hranic Jižní Osetie (a Abcházie), je hranice státu střežena ruskou pohraniční stráží. Gruzie tuto dohodu označuje jako provokativní krok, zatímco Severoatlantická aliance (NATO) se vyjádřila s tím, že dohody neslouží dlouhodobému míru a bezpečnosti na jižním Kavkaze.³⁵ Od roku 2011 je na hranici mezi Jižní Osetií a Ruskem zřízen bezvízový režim založený na základě dohody o bezvízovém styku pro občany obou zemí.³⁶

3. 1. 3. 4. Ekonomická situace

Ekonomika Jižní Osetie je velmi malá, srovnatelná s nejhudšími zeměmi Afriky a zcela závislá na podpoře Ruské federace. V období před válkou byly ruské dotace téměř stejně velké jako HDP Jižní Osetie, zatímco po roce 2008 tuto částku převyšovaly až dvojnásobně.³⁷ V dnešní době ruská podpora tvoří 99 % z celkového rozpočtu státu.³⁸ V roce 2010 bylo HDP pouhých 250 amerických dolarů na hlavu (Kolossova; O'Loughlin 2011: 3).

V roce 2012 se vláda Jižní Osetie zavázala zvýšit příjmy státního rozpočtu v následujících třech letech až trojnásobně. Tím sníží závislost na Ruské federaci. V současné době rozpočet činí 6 miliard rublů (193 milionů amerických dolarů³⁹). Nejdůležitějším nástrojem k dosažení tohoto nelehkého cíle je investiční program 2013–2015.⁴⁰ Zároveň se Rusko zavázalo nadále pomáhat Jižní Osetii v posilování její státnosti a řešení sociálních a ekonomických

³⁴ podepsané dne 30. 3. 2009 prezidentem Ruska Medveděvem, prezidentem Jižní Osetie Kokoitem (prezidentem RF a Abcházie Ankvabem)

³⁵ Kavkazskij Uzel (2009). *Kokojty: Južnaja Osetija namerena potrebovat' čast' Gruzii*. 31. 7. 2009 (<http://www.kavkaz-uzel.ru/articles/157331>, 3. 4. 2013).

³⁶ PSKOV-Argumenty i fakty (2010). *Meždu Rossijej i Južnoj Osetijej ustanovlen bezvizovij režim*. 1. 2. 2010 (www.pskov.aif.ru/politic/news/18944&usg=ALkJrhMshjCuw1-382vsgQDAeUOY18T1g, 4. 4. 2013).

³⁷ IEA. *Makroekonomika* (<http://www.iea.ru/macroeconom.php?id=12>, 5. 4. 2013).

³⁸ International Crisis Group. *South Ossetia: Rise of a new Politics and Foreign Policy* (<http://www.crisisgroup.org/en/multimedia/~link.aspx?id=4BF9822E09A3450D9C3EEC646711CE81&z=z>, 25. 3. 2013).

³⁹ *CoinMill.com-The Currency Converter. Russian Ruble (RUB) and United States Dollar (USD) Currency Exchange Rate Conversion Calculator* (http://coinmill.com/RUB_USD.html#RUB=6000000000, 6. 4. 2013).

⁴⁰ Vestnik Kavkaza. *Južnaja Osetija sozdajot bjužetoobrazujuščije proizvodstva dlja sniženija zavisimosti ot Rossii* (<http://www.vestnikavkaza.ru/news/YUzhnaya-Osetiya-sozdayet-byudžetoobrazuyushchie-proizvodstva-dlya-sniženija-zavisimosti-ot-Rossii.html>, 10. 4. 2013).

problémů. Tím se snaží zlepšit podmínky životní úrovně v zemi, kde 80 % obyvatel Jižní Osetie má ruské občanství (Anochina 2012).

V souvislosti s ekonomickou a informační blokadou průmyslu ztratila Jižní Osetie hospodářské vazby, které měla v době Sovětského svazu. Proto jejím jediným obchodním partnerem je Ruská federace.⁴¹

3. 1. 3. 5. Ozbrojené složky

V roce 2009 prezidenti Ruska a Jižní Osetie (a Abcházie) podepsali dohody o společném úsilí při ochraně státních hranic, mezirezortní dohody o spolupráci a součinnosti mezi Federální bezpečnostní službou Ruska, Výborem pro státní bezpečnost Jižní Osetie a Službou státní bezpečnosti Abcházie. Důvodem je zejména stálá nestabilita v pásmech u hranic, jelikož se zde nachází gruzínská vojska a policejní útvary. Jižní Osetie má obavu z opakování situace v roce 2008, kdy byly napadeny gruzínskými ozbrojenými složkami. Smlouvy zvýší bezpečnost Jižní Osetie i Abcházie.⁴²

V roce 2012 se na území Jižní Osetie (a Abcházie) nacházelo kolem 7000 ruských vojáků. Stát disponuje i vlastní armádou, která čítá kolem 1250 osob. K dispozici má tanky, děla, houfnice, minomety, granátomety nebo jednotky protiletadlové obrany. Tyto ozbrojené síly jsou ovšem malé a nedostatečně vybavené.⁴³ Celkově nemá Jižní Osetie dostatečný arsenál k tomu, aby se ubránila opětovným pokusům o získání separatistického území ze strany Gruzie. Nebýt ruské pomoci, určitě by neměla šanci přežít tyto útoky. Proto z bezpečnostního hlediska je Jižní Osetie zcela závislá na Ruské federaci.⁴⁴

⁴¹ Južnaja Osetija-Obščevenno-političeskaja gazeta (2012). *Itogi raboty promyšlennych predprijatij za 2011g.* 26. 7. 2012 (http://ugo-osetia.ru/12_90/12_90-6.html, 3. 4. 2013).

⁴² Hlas Ruska (2009). *Rusko zajistí na jižním Kavkaze status quo* (<http://czech.ruvr.ru/2009/04/30/80657.html>, 10. 3. 2013).

⁴³ Militaryphotos. net. *The military forces of South Ossetia* (<http://www.militaryphotos.net/forums/showthread.php?213386-The-military-forces-of-South-Ossetia>, 5. 4. 2013).

⁴⁴ European Dialogue. *Russia's influence in breakaway territories in the region* (<http://eurodialogue.org/Russia-Influence-in-Breakaway-Territories-in-the-Region>, 10. 4. 2013).

3. 1. 4. Vnější situace

3. 1. 4. 1. Situace ve státě, na kterém kvazistáty emancipují

Díky zahraničním investicím a vládním výdajům dosahoval v letech 2006 až 2007 ekonomický růst Gruzie 10 %. Vzhledem k válce s Ruskem došlo v následujícím roce k poklesu o 4 %.⁴⁵ Válkou vyčerpaná státní pokladna neměla prostředky na zajištění alespoň minimální podpory statisícům uprchlíků, kteří emigrovali z Abcházie. Rozpočet Gruzie byl z jedné poloviny odkázán na finanční pomoc mezinárodních finančních institucí (Světová banka, Mezinárodní měnový fond). Další problém představovala nezaměstnanost a hospodářská krize, která zapříčinila rozsáhlejší kriminalitu (Darchiashvili 2007: 264–265). HDP pro rok 2011 činil 14 367 milionů amerických dolarů.⁴⁶ Přestože Gruzie v současné době vykazuje růst o 6 %, příliv zahraničních investic nedosahuje předválečné úrovně.⁴⁷ Světová banka předpokládá pro rok 2013 ekonomický růst 5,1 %.⁴⁸

Postupem času se Gruzie stává stabilnější zemí a v žebříčku Failed states index se umísťuje každým rokem na vyšším místě. V roce 2009 byla na 33. místě, 2011 na 47. místě a v roce 2012 na 51. místě. Velký podíl na zlepšení situace mají také institucionální reformy, díky kterým se stává bezpečnostní aparát více transparentní a odpovědnější. To v důsledku pomáhá eliminovat organizovaný zločin a zvyšovat tím stabilitu země (Zifcak, Calk 2011).^{49 50} Co se týče vojenské složky, Gruzie snižuje své vojenské výdaje.

⁴⁵ CIA (2013). *The World Factbook Georgia* (<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/gg.html>, 29. 3. 2013).

⁴⁶ Centr Gumanitarnych technologij. *Rejting stran mira po urovňu valovogo vnutrennego produkta — informacija ob issledovanii* (<http://gtmarket.ru/ratings/rating-countries-gdp/rating-countries-gdp-info>, 5. 4. 2013).

⁴⁷ tamtéž

⁴⁸ Commersant.ge (2013). *World Bank Predicts Georgia's Economy to Grow 5.1% This Year*. 17. 1. 2013 (<http://commersant.ge/eng/?id=4285>, 6. 4. 2013).

⁴⁹ The Fund for Peace (2012). *The Failed States Index 2012* (<http://ffp.statesindex.org/rankings-2012-sortable>, 25. 3. 2013).

⁵⁰ The Fund for Peace (2009). *The Failed States Index 2009* (<http://ffp.statesindex.org/rankings-2009-sortable>, 28. 3. 2013).

(Tabulka č. 1 rozpočet na obranu – Gruzie)⁵¹

Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Částka (mil. US \$)	117	311	529	1 047	994	606	454	371

Od nástupu prezidenta M. Saakašviliho je hlavní prioritou státu v zahraniční politice integrace do euroatlantických a evropských politických, ekonomických a bezpečnostních struktur (NATO a sblížení s EU). Dalšími prioritami je posilování diplomatických vztahů se sousedními státy. Po parlamentních volbách na podzim roku 2012, kde zvítězila koalice Gruzínský sen, se nová vláda vyjádřila pro pokračování nastaveného kurzu a současně povede dialog s Ruskem.⁵² Tato strana hodlá zahájit jednání s Jižní Osetií a Abcházií, kde hlavním tématem bude vybudování těsných vztahů s jednotlivými stranami.⁵³

3. 1. 4. 2. Mezinárodní angažovanost

Jižní Osetie se zcela odtrhla od Gruzie a nemá na ni žádné politické ani ekonomické vazby. Odmítá s ní v jakékoliv oblasti spolupracovat, dokud ji neuzná jako nezávislý suverénní stát. Politické a ekonomické vazby obrátila na Rusko, které je garantem existence tohoto kvazistátu (Vignanskij 2013). V roce 2008 uznalo její nezávislost. Tento krok odsoudila Evropská unie, Spojené státy americké, NATO nebo Rada Evropy.^{54 55} Dále Jižní Osetii uznaly Nikaragua, Venezuela, Vanuatu, Nauru a Tuvalu.⁵⁶

⁵¹ SIPRI (2012). *The SIPRI Military Expenditure Database-Georgia* (<http://milexdata.sipri.org/result.php4>, 28. 3. 2013).

⁵² Ministerstvo zahraničních věcí České republiky. *Gruzie-Zahraničně-politická orientace* (http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/asi/gruzie/politika/zahranicne_politicka_orientace.html, 5. 4. 2013).

⁵³ Hlas Ruska (2012). *Gruzínský sen začne jednání s Abcházií a Jižní Osetií*. 7. 10. 2012 (http://czech.ruvr.ru/2012_10_07/90483944/, 10. 4. 2013).

⁵⁴ RIA Novosti (2008). *Russia says recognition of S. Ossetia, Abkhazia irreversible*. 27. 8. 2008 (<http://en.rian.ru/russia/20080827/116325556.html>, 10. 4. 2013).

⁵⁵ RIA Novosti (2009). *Russia stands by recognition of Abkhazia, S. Ossetia-speaker*. 29. 1. 2009 (<http://en.rian.ru/russia/20090129/119865534.html>, 10. 4. 2013).

⁵⁶ Republicofsouthossetia.org (2013). *How Is South Ossetia Related To Georgia?* (<http://www.republicofsouthossetia.org/2011/11/19/how-is-south-ossetia-related-to-georgia/>, 30. 3. 2013).

Po roce 2008 se v Gruzii angažuje Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE), která se snaží zajistit mír v oblasti a nalézat řešení. V této problematice spolupracuje s představiteli OSN, Evropskou unií a dalšími angažovanými mezinárodními organizacemi.⁵⁷ Řešení probíhá v rámci Ženevských jednání o bezpečnosti na Kavkaze. Tohoto fóra, které řeší statut Jižní Osetie a Abcházie, se účastní oficiální představitelé Ruska, Gruzie, Abcházie, Jižní Osetie, USA, Evropské unie, OSN a OBSE. Právě Ženevská jednání se stala hlavním prostorem pro dialog mezi Gruzii a Ruskem, poté co přerušily své diplomatické styky. Ovšem dodnes tyto schůzky žádný významný výsledek nepřinesly (Kobzev 2012).

3. 1. 5. Možnosti zániku kvazistátu

V Jižní Osetii nepanuje společný názor na její budoucnost. Jedni se přiklánějí k integraci s Ruskem, jelikož se domnívají, že jim to přinese sociálně-ekonomické výhody. Druzí požadují získání statutu nezávislého suverénního státu, přestože si uvědomují vysokou závislost na Ruské federaci.⁵⁸ Vzhledem k tomu, že Jižní Osetie se od vyhlášení nezávislosti prezentuje jako fungující demokracie splňující veškeré nezbytné podmínky pro její uznání, jejím jediným cílem je stát se plnohodnotným suverénním státem na mezinárodním poli.⁵⁹ Případné integrování do Ruské federace není pravděpodobné, jelikož Rusko využívá svého vlivu v separatistické Jižní Osetii, a tím se snaží zabránit Gruzii vstoupit do západní vojenské aliance. To je ze strany NATO vnímáno jako problematické, dokud bude Gruzie mít v rámci svého státu sporné území (Bryanski 2012). Na druhou stranu Gruzie vnímá Jižní Osetii jako součást své územní celistvosti okupovanou Ruskou federací a varianta jejího uznání jako

⁵⁷ Stálá mise České republiky při OSN, OBSE a ostatních mezinárodních organizacích ve Vídni. *OBSE* (http://www.mzv.cz/mission.vienna/cz/organizace_v_pusobnosti_mise/obse/index.html, 28. 3. 2013).

⁵⁸ International Crisis Group. *South Ossetia: Rise of a new Politics and Foreign Policy* (<http://www.crisisgroup.org/en/multimedia/~link.aspx?id=4BF9822E09A3450D9C3EEC646711CE81&z=z>, 17. 3. 2013).

⁵⁹ Brazov. Ruslan. *Istoričeskije predposylki meždunarodnogo priznanija nezavisimosti Južnoj Osetii. Parlament Respubliki Severnaja Osetija-Alanij* (<http://parliament-osetia.ru/index.php?id=727>, 15. 3. 2013).

nezávislého státu je téměř nulová.⁶⁰ Na základě stále se snižujících výdajů na zbrojení Gruzie nepředpokládám snahu gruzínské vlády získat Jižní Osetii pomocí vojenské síly, jako tomu bylo v roce 2008. Nenapovídají tomu ani stanoviska gruzínských vrcholných představitelů.^{61 62}

Problém se zdá kvůli nekompromisním postojům zúčastněných stran a zájmům Ruské federace v nejbližší době neřešitelný (Darchiashvili 2007: 263). Částečnou změnu v této situaci může přinést vítězství strany Gruzínský sen. Její předseda a nynější premiér Bidzina Ivanišvili má v Rusku ekonomické zájmy a profiluje se proruský (Klimeš 2012).

⁶⁰ International Crisis Group (2008). *South Ossetia: Rise of a new Politics and Foreign Policy*. 17. 2. 2008 (<http://www.crisisgroup.org/en/multimedia/podcasts/2012/georgia-turshavili-rise-of-a-new-politics-and-foreign-policy.aspx>, 12. 4. 2013).

⁶¹ SIPRI (2012). *The SIPRI Military Expenditure Database-Georgia* (<http://milexdata.sipri.org/result.php4>, 28. 3. 2013).

⁶² Hlas Ruska (2012). *Gruzínský sen začne jednání s Abcházíí a Jižní Osetií*. 7. 10. 2012 (http://czech.ruvr.ru/2012_10_07/90483944/, 10. 4. 2013).

3. 2. Abcházie

3. 2. 1. Základní informace

Abcházie je kvazistát nacházející se na východním pobřeží Černého moře v podhůří severozápadního Kavkazu. De iure náleží Gruzii, ale de facto je nezávislým státem od 23. 7. 1992, kdy Nejvyšší rada Abcházie obnovila ústavu z roku 1925.⁶³ Na severu hraničí s Ruskou federací. Rozloha činí 8 640 km² (12,4 % Gruzie). Hlavní město je Suchumi. Stát se dělí na 7 okresů.⁶⁴ Dle údajů z roku 2012 zde žilo 242 862 obyvatel, zatímco roku 1989 to bylo 525 061 obyvatel.⁶⁵ Abcházců je 51 %, Arménů 17 %, Gruzínců 19 %, Rusů 9 % a ostatních (Řekové, Ukrajinci, Osetinci, Estonci, Turci) je 4 %.⁶⁶ Úředními jazyky jsou ruština a abcházština. V náboženství dominuje pravoslaví.

3. 2. 2. Historicko-politický vývoj

Obdobně jako v Jižní Osetii se vyvíjelo i dění v Abcházii. Po Velké říjnové revoluci v Rusku vyhlásila Gruzie nezávislost. Vztahy mezi Abcházií a Gruzii se zhoršily zrušením autonomního statusu Abcházie. Následně se objevila řada lokálních rolnických povstání, která byla brutálně potlačena. Abcházcům se dostávalo podpory nejdříve ze strany Dobrovolnické armády (Děnikin) a po okupaci Gruzie i ze strany Rudé armády. Po obsazení Gruzie bolševiky v roce 1921 byla vyhlášena Abcházská SSR, která měla rovnoprávný status s Gruzii (Souleimanov 2008: 424–434). V roce 1931 byla Abcházie začleněna do Gruzínské sovětské socialistické republiky a získala status autonomní svazové republiky (stejně jako Jižní Osetie).

V období sovětské nadvlády abchazští intelektuálové usilovali o změnu statusu Abcházie zpět na úroveň sovětské SSR. Ale jejich požadavky nebyly vyslyšeny. Přesto se status abchazské minority zlepšil. Abcházcí byli dosazeni

⁶³ Soobščestvo za demokratiju i prava narodov. *Respublika Abchazija* (http://community-dpr.org/about_country/abhazia.php.html, 8. 4. 2013).

⁶⁴ Rusalturs. *Turoperator Rusalturs predlagajet otdych i ekskursii na kurortach Abchazii!* (<http://www.abkhazia.ru/>, 8. 4. 2013).

⁶⁵ City Population. *Georgia* (<http://www.citypopulation.de/Georgia.html>, 8. 4. 2013).

⁶⁶ Ethno-kavkaz. narod. ru. *Naselenie Abchazii* (<http://www.ethno-kavkaz.narod.ru/rnabkhazia.html>, 8. 4. 2013).

na významné posty v administrativní sféře, měli svůj vlastní vzdělávací systém nebo disponovali vlastním televizním a rozhlasovým vysíláním. To bylo do určité míry nezávislé na Gruzii (Souleimanov 2008: 424–434). Abcházie se také stala oblíbenou destinací komunistických funkcionářů. Budovali zde honosná sídla a státní rekreační střediska (Darchiahvili 2007: 242).

V roce 1988 abchazští intelektuálové opět žádali Moskvu o obnovení Abchazské sovětské socialistické republiky (dříve to bylo roku 1956, 1967, 1978) (Darchiahvili 2007: 241). O rok později bylo založeno nacionalistické hnutí Jednota, které sepsalo Deklaraci z Lychny. Ta vyjadřovala letité snahy Abcházců o návrat statusu země z roku 1921. Po této deklaraci se po celé Gruzii začaly konat masové demonstrace, které žádaly zrušení autonomie Abcházců. Gruzíni protestovali proti privilegovanému postavení Abcházců spojenému se snahami Moskvy o oslabení Gruzie. V létě 1989 byly první ozbrojené střety mezi Abcházi a Gruzíny, do kterých se zapojily jednotky sovětského Ministerstva vnitra na ochranu veřejného pořádku.

Zrušení etnických autonomií, rétorika gruzínského prezidenta a vývoj v Jižní Osetii vytvořily u Abcházců bezpečnostní obavy. Vztahy se zhoršily také v době svazového referenda o nové unijní smlouvě, kde (stejně jako Jihoosetinci) hlasovali Abcházi ve prospěch smlouvy. Gruzíni hlasování bojkotovali. Ti v čele se Zviadem Gamsachurdiou 9. dubna 1991 vyhlásili nezávislost, ten byl následně zvolen prezidentem Gruzie. Jeho rétorika brzy dospěla k rozpoutání konfliktu mezi Jihoosetinci a Gruzíny.

V letech 1991 a 1992 se intenzivní válčení Abcházii vyhýbalo, zejména díky situaci v Jižní Osetii (Souleimanov 2008: 424–434). Po změně vedení v Tbilisi bylo vypuknutí ozbrojeného střetu mezi Gruzii a Abcházi pouze otázkou času. 14. srpna 1992 došlo v plné míře k zahájení ozbrojeného konfliktu. Na stranu Abcházie se později připojily ruské profesionální jednotky (Souleimanov 2008: 424–434). Gruzínské vojenské jednotky obsadily město Suchumi a otevřely tak druhou frontu (první byla vůči Jižní Osetii) (Darchiahvili 2007: 249).

V září téhož roku byla podepsána dohoda o zastavení palby, ovšem fakticky to nic neznamenal. Boje stále pokračovaly. 14. května byla podepsána další dohoda o zastavení palby, která vydržela jen několik dní. Situace již byla neúnosná. O měsíc později, po třetím neúspěšném útoku na Suchumi byla pomocí zprostředkování Ruské federace podepsána třetí dohoda o zastavení palby. Dohoda obsahovala zastavení palby, transport těžké vojenské techniky z bojiště a demilitarizace Suchumi. Zároveň byla vytvořena mise UNOMIG, která měla za úkol dohlížet na plnění dohody. Gruzínská strana začala plnit požadavky obsažené v dohodě, ovšem pro abchazskou stranu to neplatilo. Ta 16. září zaútočila na Suchumi a další města. Po 11 dnech Suchumi padlo a gruzínské síly byly vytěsněny za administrativní hranice Gruzie a Abcházie. V prosinci 1993 bylo podepsáno Memorandum o vzájemném pochopení v Ženevě, kde se obě strany dohodly na dočasném přerušení bojů. Konečná dohoda o zastavení palby byla podepsána 19. května 1994 v Moskvě. Posléze byly na administrativní hranici mezi Gruzii a Abcházíí rozmístěny mírové jednotky s mandátem SNS.

V rámci Ženevského procesu bylo hlavním mediátorem Rusko, ale od roku 1993 do 1997 nedošlo k žádnému zásadnímu rozhodnutí. V roce 1997 byl změněn formát Ženevského mírového procesu, byla zřízena Koordinační rada a Skupina přátel Generálního tajemníka OSN. Status pozorovatele získala také OBSE a UNHCR. Ovšem ani tyto změny nedokázaly změnit stávající situaci (Darchiahvili 2007: 240–257).

Jednání mezi Gruzii a Abcházíí za účelem vyřešení konfliktu, která se konala pod záštitou OSN, byla pozastavena v roce 2006. V roce 2008 Gruzie zaútočila na Jižní Osetii. Po ukončení bojů Rusko uznalo nezávislost Abcházie (a Jižní Osetie) podepsáním dekretu o uznání nezávislosti Abcházie.⁶⁷

⁶⁷ RIA Novosti (2012). *Istorija Abchazii ot Kolchidskogo carstva do našich dnei* (<http://ria.ru/spravka/20120814/722748974.html?ria=7mdnfq7drg7h48ipuuadfsus98j640>, 25. 3. 2013).

3. 2. 3. Vnitřní situace

3. 2. 3. 1. Vláda

Státní zřízení je prezidentská republika s vlastní ústavou přijatou 26. listopadu 1994 Nejvyšším sovětem republiky. V ústavě je uvedeno, že se jedná o demokratický právní stát. Hlavou státu je prezident a volí se na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva tajným hlasováním na dobu 5 let.⁶⁸ Současným prezidentem je od roku 2011 Alexander Z. Ankvab. Prezidentskou volbu vyhrál již v 1. kole se ziskem 54,86 %.⁶⁹ Výkonnou moc má v rukou také prezident a vláda. Předsedou vlády je Leonid Lakerbaia.⁷⁰ Zákonodárnou moc představuje jednokomorové Národní shromáždění, který se skládá z 35 poslanců. Soudní moc zajišťuje právo v zemi. Všechny tyto tři složky moci jsou na sobě zcela nezávislé.⁷¹ Politický systém je pluralitní. Podle Ministerstva vnitra je v zemi registrováno 13 politických stran a hnutí.⁷² V posledních parlamentních volbách v roce 2012 mezinárodní pozorovatelé konstatovali, že se jednalo o volby s vysokou úrovní organizace, demokracie a řádnou volební účastí, která činila kolem 40 %. Tyto volby vyhráli převážně kandidáti, kteří nebyli nominováni stranou.⁷³

Freedom House Index za rok 2013 ohodnotil situaci bodem 5 za občanské svobody a bodem 4 za politická práva. Co se týče politických práv, jedná se o zlepšení oproti minulému roku o jeden bod (Freedom House 2013: 6). Je tedy zřejmé, že se prezentuje zcela jinak než je tomu ve skutečnosti, ovšem jedná se o postupné zlepšování.

3. 2. 3. 2. Obyvatelstvo

Abcházie je multietnický stát, kde populace Abcházců tvoří 50 %. Podle sčítání v roce 2011 na jejím území žije kolem 91 národností. Přes polovinu obyvatelstva

⁶⁸ Rusalturns. *Obščaja informacija* (<http://www.abkhazia.ru/abkhazia/>, 15. 3. 2013).

⁶⁹ Apsny. ru. *Glava gosudarstva* (<http://apsny.ru/republic/president.php>, 8. 4. 2013).

⁷⁰ Apsny. ru. *Ispolnitelnaja vlast'* (<http://apsny.ru/republic/cabinet.php>, 8. 4. 2013).

⁷¹ Dp Abchazija. *Respublika Abchazija* (<http://dpashka.narod.ru/konstitut.html>, 10. 4. 2013).

⁷² Kavkazskij Uzel (2008). *V Abchazii razrabatyvajetsja novyj zakon "O političeskich partijach"*. 4. 4. 2008 (<http://www.kavkaz-uzel.ru/articles/134549/>, 5. 4. 2013).

⁷³ Kavkazskij Uzel (2012). *Zasedanije CIK Abchazii s oglašenijem itogov vyborov zaderživajetsja*. 11. 3. 2012 (<http://www.kavkaz-uzel.ru/articles/202781/>, 5. 4. 2013).

žije ve městech.⁷⁴ Podle tohoto sčítání se počet Abcházců zvyšuje, ovšem počet ostatních národů klesá. Právě díky této skutečnosti bylo sčítání prohlášené za zmanipulované ze strany Gruzie a Arménie. Naznačují tomu i údaje, kde porodnost Arménů a Gruzínců je vyšší než Abcházců, u kterých se každým rokem snižuje. Proto jsou data ohledně sčítání lidu nespolehlivá. Počet Abcházců se podle odborníků z Gruzie a Ruska v zemi snižuje, zejména díky migraci do sousedního Ruska (Bljumgardt 2011).

3. 2. 3. 3. Území

Abcházské území se skládá ze 7 okresů, 8 měst, 4 osad městského typu a 512 vesnic.⁷⁵ Podobně jako u Jižní Osetie bylo potřeba vymezit hranice Abcházie. Gruzínsko-abcházská hranice je přibližně 160 km dlouhá. V případě Abcházie se jedná i o vymezení námořních hranic v Černém moři. Jedná se o oblast, kde stát může podle Úmluvy OSN o mořském právu z roku 1982 určit teritoriální vody.⁷⁶

Hranice jsou na základě dohody o ochraně státních hranic podepsané mezi vládou Abcházie (a Jižní Osetie) a Ruska střeženy pohraniční stráží. Tím je dle ruské strany zajištěna bezpečnost a ochrana místního obyvatelstva.⁷⁷ V souvislosti s ochranou republiky je dohodnuto zřízení vojenských základů Ruska na území Abcházie. Tyto základny mají sloužit i pro rozvoj vojensko-technické spolupráce mezi oběma státy.⁷⁸

3. 2. 3. 4. Ekonomická situace

V posledních letech republika Abcházie prokázala schopnost ekonomického a sociálního růstu. To je výsledkem mnoha pozitivních změn, především podpora

⁷⁴ Apsny press (2011). *Číselnost' naselenija Abchazii sostavljajet 240 705 čelovek*. 28. 12. 2011 (<http://apsnypress.info/news/5084.html>, 4. 4. 2013).

⁷⁵ Rusalturs. *Obščaja informacija* (<http://www.abkhazia.ru/abkhazia/>, 6. 4. 2013).

⁷⁶ Newsru. com (2009). *Rossija ustanovit granicy s Abchazijej i Južnoj Osetijej bez priznanija "treťich stran"*.

17. 2. 2009 (www.newsru.com/arch/russia/17feb2009/noneed_print.html&usg=ALkJrhjLyWuC6NTvGiPLNbepDR2bNuQc7w, 7. 4. 2013).

⁷⁷ RIA Novosti (2009). *Granica meždu Gruzijej i Abchazijej budet nadežno zaščiščena - FSB RF*. 17. 5. 2009 (http://ria.ru/defense_safety/20090517/171294257.html, 11. 4. 2013).

⁷⁸ Rosbalt (2009). *Rossija sokratila voinskij kontingent v Abchazii i Južnoj Osetii*. 26. 8. 2009 (www.rosbalt.ru/main/2009/08/26/666730.html&usg=ALkJrhjdZmzyBYIo2mTsy7Fez-UxMcj2-g, 11. 4. 2013).

Ruské federace. V roce 2009 HDP Abcházie bylo 15,7 miliard rublů, v roce 2010 20,8 miliard rublů a v roce 2011 22 miliard rublů. Ekonomický růst v roce 2011 byl 5,8 %. HDP na obyvatele v roce 2011 činil 91,1 tisíc rublů. Přes relativně vysokou míru hospodářského a sociálního rozvoje republiky v posledních letech, je zde nízká životní úroveň obyvatelstva.⁷⁹

Ekonomika Abcházie je založena na obchodě a cestovním ruchu. Podle ministerstva hospodářství Abcházie je 60 % HDP tvořen z obchodu a cestovního ruchu a 30 % z daňových příjmů. Průmyslu pomáhají zimní olympijské hry v Soči, které se budou konat v roce 2014. Abcházie dodává pro jejich přípravu písek a šterk (Bezmehov 2009).

V abcházské části šelfu Černého moře se pravděpodobně nachází naleziště ropy a zemního plynu. Podle odhadů by se v moři mělo nacházet až 5 miliard barelů ropy. V současné době se provádějí průzkumné práce společnosti Rosněft (Culadze 2011). Obchodními partnery jsou především Rusko a Turecko (Ramazanova 2012).

3. 2. 3. 5. Ozbrojené složky

Abcházie podepsala s Ruskou federací smlouvu o vzájemné pomoci, kterou se zavázala k ochraně jejích hranic, a zároveň jí kvazistát povolil zřídit vojenské základny na svém území (Popov 2009). V roce 2009 Abcházie (stejně jako Jižní Osetie) podepsala dohodu o společném úsilí při ochraně státních hranic, meziresortní dohody o spolupráci a součinnosti mezi Federální bezpečnostní službou Ruska a Službou státní bezpečnosti Abcházie.⁸⁰

Armáda Abcházie se skládá z pozemních, námořních a vzdušných sil. V roce 2009 činil rozpočet na armádu 6 % HDP. Počet abchazských vojáků zde byl 2100-2200 mužů a kolem 1800 ruských vojáků (Dzjadko 2009). Armáda disponuje tanky, minomety, dělostřelectvem, houfnicemi, samohybnými děly

⁷⁹ Torgovoje predstavitelstvo Rossijskoj Federacii v Respublike Abchazija. *Ekonomika Abchazii* (<http://ru.strademission.ru/ekonomika-abhazii.html>, 9. 4. 2013).

⁸⁰ Hlas Ruska (2009). *Rusko zajistí na jižním Kavkaze status quo* (<http://czech.ruvr.ru/2009/04/30/80657.html>, 10. 3. 2013).

a obrněnými vozidly.⁸¹ V letecké vojenské technice mají letadla a vrtulníky. V námořních silách jsou k dispozici divize námořních lodí. Přestože má Abcházie k dispozici vojenské jednotky a techniku, obdobně jako v Jižní Osetii, jejich počet v porovnání s gruzínskými není dostatečný. Proto je pro zemi důležitá přítomnost jednotek ozbrojených sil Ruska, které přispívají k zajištění bezpečnosti Abcházie a tím chrání i její existenci.⁸²

3. 2. 4. Vnější situace

3. 2. 4. 1. Mezinárodní angažovanost

Abcházie formálně vyhlásila nezávislost v roce 1994, to vedlo k mezinárodnímu ekonomickému embargu, které trvalo do roku 2008. Díky tomuto embargu je Abcházie zcela ekonomicky závislá na Ruské federaci. Ruská federace mimo jiné poskytuje obyvatelům Abcházie ruské občanství a ruské pasy.⁸³ Dodatečným krokem ruských úřadů je rozdávaní ruských důchodů, které jsou několikanásobně vyšší než abchazské (Darchiahvili 2007: 266). Abcházie podepsala s Ruskem Smlouvu o přátelství, spolupráci a vzájemné pomoci, která položila základ dlouhodobé spolupráci mezi oběma zeměmi. Předpokládá se oboustranná spolupráce v ekonomické, právní a bezpečnostní oblasti. Obsahem této smlouvy je také uznání dvojího občanství, stanovení společné dopravy, rozvoj infrastruktury a energetiky (Hewitt 2012). Veškeré důležité kroky v politice Abcházie jsou konzultovány přímo s Moskvou. Dá se říci, že probíhá pomalé začleňování Abcházie do Ruské federace (Darchiahvili 2007: 266).

Dále Rusko v uznání tohoto území následovala Venezuela, Nikaragua, Nauru, Vanuatu a Tuvalu (Harding 2009).⁸⁴ Po válce v roce 2008 Bělorusko deklarovalo svůj úmysl uznat nezávislost Abcházie a Jižní Osetie, ovšem

⁸¹ Respublika Karelia (2008). *Konflikt v Južnoj Osetii: vojennyje itogi*. 4. 9. 2008 (<http://www.gov.karelia.ru/Karelia/1819/24.html>, 10. 4. 2013).

⁸² Abkhasien. ru (2010). *Naša Abchazija - Vooružjonnyje sily Respubliki Abchazija - Suchoputnyje sily*. 22. 1. 2010 (http://abkhasien.ru/a/voorujennyje_silyi_respubliki_abhaziya_-_suhoputnyje_silyi, 10. 4. 2013).

⁸³ BBC News (2012). *Regions and territories: Abkhazia*. 12. 3. 2012 (<http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/3261059.stm>, 28. 3. 2013).

⁸⁴ RIA Novosti (2012). *Istorija Abchazii ot Kolchidskogo carstva do našich dnej*. 13. 8. 2012 (<http://ria.ru/spravka/20120814/722748974.html?ria=7mdnfq7drg7hjh48ipuuadsus98j640>, 15. 3. 2012).

následně se prezident A. Lukašenko vyjádřil ve smyslu, že nechce uspěchat takové závažné rozhodnutí (Rožanov 2009).

V letech 1993 až 2009 působila v zemi UNOMIG (United Nations Observer Mission in Georgia). Byla zřízena 24. srpna 1993 Radou bezpečnosti OSN rezolucí č. 858 (1993) za účelem ověření dodržování dohody o příměří mezi vládou Gruzie a abchazskými orgány. Tato mise zpočátku čítala 88 vojenských pozorovatelů. V roce 1994 po podpisu Moskevské dohody o příměří a oddělení sil, Rada bezpečnosti OSN rozšířila mandát rezolucí č. 937 (1994), přičemž došlo k vytvoření nárazníkové zóny, kde operovaly mírové jednotky. Hlavním mediátorem v Ženevských jednáních byla Ruská federace (Darchiahvili 2007: 254). Tento mandát byl ukončen v červnu 2009 z důvodu nedostatku konsenzu mezi členy Rady bezpečnosti OSN.⁸⁵

V roce 1996 byl Radou bezpečnosti OSN na základě rezoluce 1077 (1996) založen Úřad OSN pro ochranu a prosazování lidských práv v gruzínské Abcházii. Ten spolupracuje s Úřadem vysokého komisaře pro lidská práva (OHCHR) a Organizací pro bezpečnosti a spolupráci v Evropě (OBSE).⁸⁶ O rok později byl změněn formát Ženevského mírového procesu, kde byly sestaveny tzv. Skupiny z představitelů diplomatického sboru USA, Velké Británie, Německa, Francie a Ruska. Tato skupina má pozorovací a zprostředkovací status. Tím se vyvážila pozice Ruska, která měla dříve v jednáních monopol (Darchiahvili 2007: 256).

V roce 2008 na území Gruzie vznikla Pozorovatelská mise Evropské unie v Gruzii (EUMM). Její mandát se vztahuje na stabilizaci, normalizaci a budování důvěry. Je pověřena pokrývat celé území Gruzie, ovšem orgány Abcházie a Jižní Osetie jí odepřely vstup na své území.⁸⁷

⁸⁵ United Nations Observer Mission in Georgia (2009). *UNOMIG* (<http://www.un.org/en/peacekeeping/missions/past/unomig/>, 15. 3. 2013).

⁸⁶ United Nations Observer Mission in Georgia (2006). *Georgia-UNOMIG-Mandate* (<http://www.un.org/en/peacekeeping/missions/past/unomig/mandate.html>, 15. 3. 2013).

⁸⁷ EUMM. *About EUMM* (http://www.eumm.eu/en/about_eumm, 15. 3. 2013).

3. 2. 5. Možnosti zániku

Abchazská strana naprosto odmítá se znovu stát jakýmkoliv autonomním útvarem v rámci Gruzie. Jako přijatelná varianta pro ni se jeví pouze dvoustranná smlouva o vzájemných sousedských vztazích mezi dvěma nezávislými státy (Darchiashvili 2007: 253). Pro Gruzii je Abcházie součástí její územní celistvosti. Uznání její nezávislosti z gruzínské strany nepřipadá v úvahu. Toho využívá Rusko ve svůj prospěch. Jedná se o obdobný případ jako v Jižní Osetii, kde separatistické tendence Abcházie stěžují přístupové jednání Gruzie do NATO (Bryanski 2012).

Začlenění Abcházie do jurisdikce Ruské federace je nejméně pravděpodobný scénář, protože by to vedlo k poškození postavení Ruska na mezinárodním poli. Rusko by poté mohlo být obviněno ze skrytého záboru území jiného státu (Razanov 2009). Na základě stále se snižujících výdajů na zbrojení Gruzie se nepředpokládá snahu gruzínské vlády získat Abcházii pomocí vojenské síly. Nenapovídají tomu ani stanoviska gruzínských vrcholných představitelů.^{88 89}

Nekompromisní postoje všech stran stěžují nějaké řešení. Otázkou je, do jaké míry změní situaci výsledky parlamentních voleb v Gruzii, které vyhrála koalice Gruzínský sen (Klimeš 2012).

⁸⁸ SIPRI (2012). *The SIPRI Military Expenditure Database-Georgia* (<http://milexdata.sipri.org/result.php4>, 28. 3. 2013).

⁸⁹ Hlas Ruska (2012). *Gruzínský den začne jednání s Abchází i Jižní Osetii*. 7. 10. 2012 (http://czech.ruvr.ru/2012_10_07/90483944/, 8. 4. 2013).

3. 3. Podněstří

3. 3. 1. Základní informace

Podněsterská moldavská republika (PMR) je de facto nezávislý stát od vyhlášení nezávislosti 26. 8. 1991, ovšem de iure je regionem Moldavské republiky. Nachází se ve východní části Moldávie. Území Podněstří je úzký pruh mezi levým břehem řeky Dněstr a Ukrajinou. Jedná se o přibližně 400 km dlouhé a 30 km široké území. Pod svou správou má také město Benderi ležící na pravém břehu řeky. Celkově má tento kvazistát rozlohu 4163km², což je asi 10,6 % území Moldavska. Hlavní město je Tiraspol (Behenský, Šanc 2011: 35). V roce 2012 zde žilo 517 963 obyvatel oproti roku 1989, kdy obyvatelstvo čítalo 680 000 lidí. Hlavním náboženstvím je pravoslaví. Úředními jazyky jsou ruština, moldavština a ukrajinština.⁹⁰

3. 3. 2. Historicko-politický vývoj

O území Moldávie v minulosti soupeřily Turecko s Ruskem. Nejdříve bylo obsazeno Osmanskou říší, v 18. století dobylo Rusko levý břeh Dněstru. Posléze získalo ještě východní Moldavsko mezi Prutem a Dněstrem. Toto území označili Besarábie. Západní část Moldavska s Valašskem se stala v polovině 19. století jádrem Rumunska.

Po pádu carského Ruska se objevily snahy o přiblížení k Rumunsku. V roce 1917 byla vytvořena Moldavská národní rada, která požadovala autonomii v rámci Ruska. K získání této autonomie došlo ke konci roku a tím vznikla Moldavská lidová republika. Ovšem na začátku roku 1918 moldavská vláda vyhlásila nezávislou Moldavskou republiku a přerušila veškeré svazky s Ruskem. Na to Rusko reagovalo proklamací Besarabské sovětské socialistické republiky, ale rumunská vojska zahнала bolševiky zpět za Dněstr. Posléze Národní rada požádala o připojení Moldavska k Rumunsku, což se stalo 10. prosince 1918. Levý břeh Dněstru byl stále pod vlivem sovětského Ruska. K tomuto břehu byla připojena část ukrajinského území s městem Balta. To se

⁹⁰ BBC News (2011). *TransDniester profile*. 26. 12. 2011 (http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/country_profiles/3641826.stm, 6. 4. 2013).

stalo metropolí Moldavské autonomní socialistické sovětské republiky (MASSR) vzniklé v roce 1924 a spadající v rámci Sovětského svazu pod Ukrajinskou SSR.

V předvečer druhé světové války podepsalo sovětské Rusko s nacistickým Německem pakt Ribbentrop-Molotov, čímž si oba státy rozdělily sféru vlivu. V roce 1940 díky této dohodě připadla Sovětskému svazu rumunská část Moldávie, která se následně stala 16. svazovou republikou SSSR. Tuto dohodu Německo posléze porušilo a po napadení Ruska Rumunsko opět obsadilo moldavské území. Následně se mu podařilo okupovat i další území včetně Podněstří. Po skončení války se obnovil stav před rokem 1940.

Gorbačovova politika (glasnost, perestrojka) umožnila nárůst nacionalismu v Moldávii, která měla blízko k Rumunsku. V květnu 1990 byla vytvořena Moldavská lidová fronta, která o měsíc později vyhlásila svrchovanost Moldavska v rámci SSSR. Tento krok výrazně omezil sovětský vliv na Moldávii. 27. srpna 1991 vystoupila ze Sovětského Svazu. Právě nezávislost země vyvolala odstředivé tendence dvou skupin obyvatel: Gaugazovů a Podněstranů. U obyvatel Podněstří vyvíjelo aktivitu zejména Rusko a Ukrajina. Důvodem byly historické vazby nejdříve carského a posléze sovětského Ruska (výjimkou byla situace za druhé světové války). Po vyhlášení suverenity Moldávie v rámci SSSR následně vyhlásila vláda v Tiraspolu suverenitu Podněsterské moldavské sovětské socialistické republiky jako subjektu SSSR. Moskva tyto kroky prohlásila za neplatné, ovšem fakticky to na situaci nic neměnilo. 26. srpna 1991 vyhlásilo Podněstří plnou nezávislost jako sovětská socialistická republika, což se potvrdilo i referendem 1. 12. 1991. O tři měsíce později se název změnil na Podněsterskou moldavskou republiku. Snahy o připojení k Rusku byly ruskou stranou odmítnuty. Prezidentem Podněstří se stal Igor Smirnov (Baar 2002: 228–230).

Na začátku roku 1992 začal ozbrojený konflikt, kdy podněsterské milice útočily na moldavské úřady nacházející se na podněsterském území. Na to zareagovala moldavská strana a tím konflikt eskaloval. Boje probíhaly zejména ve městě Benderi, které se nachází na pravém břehu Dněstru. Jednalo se o jediné území ovládané podněsterskými vojsky na druhém břehu řeky. Posléze se

do konfliktu zapojily vojenské jednotky Ruské federace, konkrétně 14. armáda nacházející se na základnách v Podněstří. V polovině roku se podařilo získat moldavské straně zpět území Benderi. Za pomoci ruských tanků opět připadlo Benderi Podněsterské republice. Zároveň došlo k ukončení bojů, jelikož Moldávie se obávala války s Ruskem (Behenský, Šanc 2011: 37–38).

Po ukončení ozbrojených konfliktů, od července 1992 začaly obě znesvářené strany jednat. Byly podepisovány různé deklarace a memoranda, která neřešila nic konkrétního. Spíše to byl jakýsi závazek na další setkání. Průběh rozhovorů byl také ovlivněn aktuální mezinárodněpolitickou situací, kde se na straně Moldávie střídali vrcholní představitelé, zatímco na straně Podněstří byl u moci od vyhlášení nezávislosti Igor Smirnov (Preclík 2012: 31–32).

3. 3. 3. Vnitřní situace

3. 3. 3. 1. Vláda

Ústava Podněsterské moldavské republiky byla přijata 24. prosince 1995 celostátním referendem. Podle této ústavy se jedná o svrchovaný, nezávislý, demokratický, právní stát. Zřízení je prezidentské. Státní moc je vykonávána na základě rozdělení moci zákonodárné, výkonné a soudní, které jsou na sobě zcela nezávislé. Moc výkonnou představuje prezident. Je volen na dobu 5 let (bez omezení počtu volebních období) občany republiky.⁹¹ Od roku 2011 je prezidentem Jevgenij V. Ševčuk. Ve volbách získal 73,88 % hlasů.⁹² Jeho předchůdcem byl Igor Smirnov, který stál v čele země od roku 1991.⁹³ Zákonodárnou moc reprezentuje jednokomorový Nejvyšší sovět, který se skládá ze 43 členů. V parlamentních volbách v roce 2010, získala největší počet křesel (25) strana Obnova (Obnovleniye). Jedná se o proruskou stranu. Předsedou vlády se stal Anatoly Kaminsky.⁹⁴

⁹¹ Dp Abchazija. *Respublika Abchazija* (<http://dpashka.narod.ru/konstitut.html>, 5. 4. 2013).

⁹² RRBK (2011). *E.Ševčuk oficiálně stanet prezidentom Pridnestrovja do konca nedeli*. 26. 12. 2011 (<http://top.rbc.ru/politics/26/12/2011/631772.shtml>, 6. 4. 2013).

⁹³ Oficialnyj sajt gosudarstvennoj administracij g. Tiraspolja i g. Dnestrovsk. *Početynye graždane goroda Tiraspolja* (<http://www.tirasadmin.org/Smirnov.htm>, 8. 4. 2013).

⁹⁴ Freedom House. *Transnistria* (<http://www.freedomhouse.org/report/freedom-world/2012/transnistria>, 12. 4. 2013).

Dle Indexu Freedom House za rok 2013 získalo Podněstří hodnocení občanské svobody a politických práv bod 6, což znamená, že se jedná o nesvobodnou zemi (Freedom House 2013: 6). Vládnoucí struktury se snaží uměle vyvolávat pocit ohrožení republiky zvenčí, aby posléze ukázaly svou rozhodnost při její obraně. V důsledku této situace v zemi dochází k porušování lidských práv a potlačování svobody slova.⁹⁵

3. 3. 3. 2. Obyvatelstvo

K 1. 1. 2013 se odhaduje, že v Podněstří žije kolem 509 400 obyvatel. Oproti minulému roku se jedná o pokles v průměru o 0,8 %. Kolem 69 % obyvatel žije ve městech. V zemi za rok 2012 je přírůstek obyvatelstva v záporných číslech, jelikož zde zemřelo 7280 obyvatel a narodilo se 5173 lidí.⁹⁶

Podněsterská vláda se snaží vybudovat zcela odlišnou identitu od Moldavské republiky. Definiuje se jako historicky odlišný státní útvar od celé oblasti Moldávie. Argumentuje právem na sebeurčení národů, které podkládá následujícími tvrzeními: Podněstří historicky nikdy nebylo součástí Moldávie, tím pádem je zcela odlišný historický vývoj západního a východního břehu Dněstru. Zároveň Podněstří disponuje odlišným sociokulturním prostředím od Moldavské republiky (Behenský, Šanc 2011: 51).

3. 3. 3. 3. Území

Celková délka hranic Podněstří je 816 kilometrů, z toho 411 km s Moldávií a 405 km s Ukrajinou.⁹⁷ Hranice s Moldávií tvoří řeka Dněstr, jinými slovy se jedná o přirozenou hranici. V roce 2005 byla zahájena mise Pomoc EU na hranicích Moldávie a Ukrajiny (EUBAM). Důvodem bylo zejména nekontrolovatelnost

⁹⁵ Člověk v tísni. *Moldavsko* (<http://peopleinneed.cz/index2.php?id=156>, 8. 4. 2013).

⁹⁶ Novyj region (2013). *Demografija Pridnestrovja po-prežnemu v minuse*. 22. 1. 2013 (<http://www.nr2.ru/pmr/420812.html>, 8. 4. 2013).

⁹⁷ News ru. com (2009). *V Pridnestrove granicu budut zaščičat' s pomoščju katera, sobrannogo lično prezidentom Smirnovym*. 15. 4. 2009 (<http://www.newsru.com/arch/world/15may2009/kater.html>, 12. 4. 2013).

státních hranic ze strany Moldávie. V důsledku toho moldavské a ukrajinské vlády ztrácejí značnou část příjmů kvůli organizovanému zločinu.⁹⁸

V roce 2006 se ukrajinská vláda rozhodla zavést obchodní režim na hranici s Podněstřím. Ten stanovuje, že vývozy z Podněstří musí být zpracované moldavskými celními úřady a mít povolení za účelem provedení právní dovozní a vývozní operace ze strany Moldávie. To tlačí podněsterské ekonomické subjekty k registraci v Kišiněvě. Cílem je vytvořit řádný režim na ukrajinsko-moldavské hranici, které EU přikládá velký význam (Socor 2006). Tato ekonomická blokáda může zapříčinit zničení podněsterské ekonomiky založené na vývozu.⁹⁹

Moldavská vláda letos oznámila, že na moldavsko-podněsterských hranicích budou instalovány hraniční přechody, což de iure znamená zavedení migrační služby, ovšem de facto nastavení hranic. Tento krok je uskutečněn na základě dohody o vízovém styku s EU.¹⁰⁰

3. 3. 3. 4. Ekonomická situace

Dva hlavní pilíře podněsterské ekonomiky jsou zpracovatelský průmysl a zemědělství. Právě průmysl tvoří kolem 60 % příjmů státního rozpočtu. 70 % průmyslové výroby zajišťují čtyři společnosti a právě výsledky součinnosti těchto podniků do značné míry určují stav ekonomiky Podněstří.

S příchodem prezidenta J. V. Ševčuka se země orientuje na Rusko. Euroasijská hospodářská unie otevírá nové možnosti pro Podněstří. Evropský trh je pro Podněstří také důležitý. Výsledky roku 2011 ukázaly, že 35 % vývozu jde do EU a 65 % do SNS.¹⁰¹

⁹⁸ EU Border Assistance Mission to Moldova and Ukraine. *Background* (<http://www.eubam.org/en/about/overview>, 3. 4. 2013).

⁹⁹ Ros Business Consulting (2006). *Transnistria'a economy jeopardized*. 7. 3. 2006 (<http://www.rbnews.com/free/20060307145708.shtml>, 5. 4. 2013).

¹⁰⁰ IAREX (2013). *Gosudarstvennaja granica meždu Pridnestrovem i Moldavijej – mif ili realnost'?: mnenija*. 7. 4. 2013 (<http://www.iarex.ru/interviews/35484.html>, 10. 4. 2013).

¹⁰¹ The Analyticon (2012). *Vlast' i biznes: pridnestrovskaja specifika* (<http://theanalyticon.com/?p=2407&lang=ru>, 5. 4. 2013).

V roce 2012 HDP Podněstří činil 11,7 miliard rublů. Oproti roku 2011 se jedná o nárůst o 4,2 %. Na rok 2013 má vláda v plánu růst HDP 2,4-4,3 %.¹⁰² Celkový dluh republiky je více než 3 miliardy dolarů.¹⁰³

Podněstří je odkázáno na finanční pomoc Ruska. V roce 2006 to bylo ve výši 1,8 miliard rublů a v roce 2009 částka činila 937 milionů rublů. Přestože se finanční pomoc snižuje, celkově Podněstří dluží Ruské federaci přes 2,5 miliard dolarů.¹⁰⁴ Tento dluh byl způsoben neplacením dodávek zemního plynu. Ovšem ruská strana ho připisuje Moldavské republice, nikoliv Podněstří.¹⁰⁵

3. 3. 3. 5. Ozbrojené složky

Od roku 1992 jsou v zemi přítomna vojska na základě Dohody o zásadách mírového řešení ozbrojeného konfliktu v Podněsterské oblasti Moldavské republiky (*Agreement on principles of Transnistrian military conflict peaceful settlement*), podepsané 21. července 1992. Podle této dohody byly založeny tripartitní mírové síly. V současné době je zde kolem 1200 vojáků (402 z Ruska, 492 z Podněstří a 355 z Moldávie). Tyto mírové síly doplnilo 20. března 1998 deset vojenských pozorovatelů z Ukrajiny. Jednotky jsou umístěny v bezpečnostní zóně podél Dněstru. Základním cílem této mírové operace je zajistit skutečný mír v Podněstří.¹⁰⁶

Přítomnost ruského vojska je pro prezidenta Moldávie Nicolae Timoftiho primární hrozbou pro jeho zemi. Dále prohlašuje, že je v rozporu s ústavními předpisy a mezinárodními závazky. Podněstří se snaží na druhou stranu prosadit navýšení počtu ruských vojáků, jelikož dokud tu budou přítomny vojenské

¹⁰² All Moldova (2013). *VVP Pridnestrovja v 2012g. vyros do 1 mlrd 57,2 mln doll.* 5. 4. 2013 (<http://www.allmoldova.com/moldova-news/economics/1249084022.html>, 10. 4. 2013).

¹⁰³ The Analyticon (2012). *Vlast' i biznes: pridnestrovskaja specifika* (<http://theanalyticon.com/?p=2407&lang=ru>, 5. 4. 2013).

¹⁰⁴ Ekspert (2011). *Finansovyje zaprosy Pridnestrovja.* 23. 11. 2011 (<http://expert.ru/2011/11/23/finansovyie-zaprosyi-pridnestrovya/>, 5. 4. 2013).

¹⁰⁵ Ministerstvo zahraničních věcí České republiky. *Moldavsko-zahraně-politická orientace* (http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/evropa/moldavsko/politika/zahranicne_politicka_orientace.html, 7. 4. 2013).

¹⁰⁶ Global Security.org. *Transdniester Joint Control Board (JCB)* (<http://www.globalsecurity.org/military/world/war/transdniester-jcb.htm>, 25. 3. 2013).

složky Ruska, jejich oblast je chráněna. Dále požadují přítomnost ruské mírové síly do konečného politického urovnání tohoto konfliktu (Novik 2013).

Podněstří disponuje i vlastní armádou. Ozbrojené síly se skládají z pěchoty, leteckých jednotek, dělostřelectva, protivzdušné obrany a jednotek speciálních sil. Ve stálých jednotkách je přibližně 7000 mužů a v dobrovolných 1000 mužů. Počet záložníků ve smyslu národní gardy je 80 000 mužů. Úroveň výcviku všech resortů je dostatečně vysoká, ovšem mají k dispozici zastaralou technologii.¹⁰⁷

3. 3. 4. Vnější situace

3. 3. 4. 1. Situace ve státě, na kterém kvazistáty emancipují

Moldávie je jedna z nejchudších zemí Evropy navzdory nedávnému pokroku v ekonomické oblasti. Je závislá na zemědělství a dodávkách energie z Ukrajiny a Ruska, kde ruskému dodavateli plynu Gazprom již dluží 4,3 mld. dolarů. V době ekonomické krize v roce 2009 došlo k poklesu ekonomiky o 6 %. MMF jim poskytl 186 mil. dolarů na pokrytí státního rozpočtu. V roce 2010 již dochází k růstu o 7 % a v současné době moldavská ekonomika stagnuje (Gombos 2004: 20–21). Pro rok 2013 Světová banka předpokládá ekonomický růst 5 %.¹⁰⁸

Moldavská ekonomika do budoucna zůstává zranitelná, zejména kvůli slabé správní kapacitě, vyšším cenám paliv, obavám zahraničních investorů, pro které Moldávie není atraktivní pro investice.¹⁰⁹ Přes veškeré problémy je Moldávie nejdemokratičtějším státem z bývalých republik SSSR, avšak tato demokracie není stabilní (Gombos 2004: 20–21).

Podle Failed states index se za rok 2012 Moldávie umístila na 73. místě s počtem 78,7 bodů.¹¹⁰ Oproti roku 2011, kdy se umístila na 66. místě, se jedná

¹⁰⁷ Pridnestrovie Online (2012). *Armija*. 18. 3. 2012 (<http://forum.pridnestrovie.com/topic/?id=24401>). 29. 3. 2009).

¹⁰⁸ Economy watch (2013). *Economic Statistic and Indicators* (<http://www.economywatch.com/economic-statistics/year/2013/>), 6. 4. 2013).

¹⁰⁹ CIA (2013). *The World Factbook Moldova* (<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/md.html>), 20. 3. 2013).

¹¹⁰ The Fund for Peace (2012). *The Failed States Index 2012* (<http://ffp.statesindex.org/>), 25. 3. 2013).

o zlepšení.¹¹¹ Co se týče vojenské síly, výdaje na zbrojení v Moldávii se v posledních letech nijak nezvýšily, spíše se snižují.

(Tabulka č. 2. rozpočet na obranu – Moldávie)¹¹²

Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Částka (mil. US \$)	16,1	18,7	23,8	27	33,2	24	18,3	18,4

V Moldávii v současné době je prezidentem Nicolae Timofti a nejsilnější parlamentní stranou je koalice Aliance pro evropskou integraci (AIE). Silnou stranou v zemi je také Komunistická strana. Jejím předsedou je bývalý prezident Moldávie Vladimir Voronin.¹¹³ Prioritou zahraniční politiky Moldávie je od roku 2003 směřování k EU. Za vlády Voronina byl přístup státní administrativy ke spolupráci s EU velmi kolísavý. Ovšem od nástupu proevropské koalice má vzájemná komunikace s EU viditelné výsledky. Stát také realizuje spolupráci s NATO. Ovšem vstup země to jejich struktur v nejbližší době není na pořadu dne. Předpokládá se, že Moldávie bude i nadále neutrálním státem.¹¹⁴

3. 3. 4. 2. Mezinárodní angažovanost

Od vyhlášení nezávislosti v Podněsterské republice zůstávají ozbrojené síly Ruska, které jsou garantem nezávislosti Podněstří (Horák 2006: 6). Z ekonomické stránky je Rusko jedním z hlavních partnerů Podněstří.¹¹⁵ Podněsterský rozpočet je v deficitu, proto ruské finanční prostředky směřují zejména do této oblasti, dále do oblasti sociální. Podpora směřuje do pomoci

¹¹¹ Foreign Policy (2013). *The Failed States Index 2011* (http://www.foreignpolicy.com/articles/2011/06/17/2011_failed_states_index_interactive_map_and_rankings, 25. 3. 2013).

¹¹² SIPRI (2012). *The SIPRI Military Expenditure Database-Moldova* (<http://milexdata.sipri.org/result.php4>, 28. 3. 2013).

¹¹³ European Forum for Democracy and Solidarity. *Moldova* (<http://www.europeanforum.net/country/moldova>, 7. 4. 2013).

¹¹⁴ Ministerstvo zahraničních věcí. *Moldavsko-zahraničně-politická orientace* (http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/evropa/moldavsko/politika/zahranicne_politicka_orientace.html, 4. 4. 2013).

¹¹⁵ RBK (2013). *Prezident Pridnestrovja podderživajet ideju vvedenija paralelnogo choždenija rossijskogo rublja v PMR*. 16. 3. 2013 (<http://www.rbc.ru/rbcfreenews/20130316035014.shtml>, 23. 3. 2013).

s rozpočtovým plánováním a optimalizací výdajů. Tato pomoc započala v roce 2007.¹¹⁶ V současné době se řeší otázka zavedení ruského rublu do oběhu Podněstří. Tento krok by byl ekonomicky prospěšný, jelikož by odboural překážky při převodu měn.¹¹⁷

Dodnes žádný suverénní stát neuznal Podněstří jako nezávislý stát. Všichni uznávají Moldávii v jejích oficiálních hranicích včetně podněsterského území (Preclík 2012: 31–32). Mezinárodně stát uznaly jen Jižní Osetie, Abcházie a Náhorní Karabach, přičemž postavení těchto států je taktéž sporné.¹¹⁸

Snahy o řešení konfliktu se datují již od roku 1993, kdy se OBSE, Ukrajina a Rusko pokusily o usmíření jednotlivých stran. Největší pozornost k moldavsko-podněsterskému konfliktu věnuje OBSE, Rumunsko a EU. Poslední dvě zmiňované organizace zastávají spíše monitorovací pozici. Od prosince 2005 jsou hranice mezi Ukrajinou a Podněstřím monitorovány několika desítkami evropských pozorovatelů (Horák 2006: 6–8).

Dne 22. listopadu 2011 došlo k obnově jednání 5+2 (Rusko, Ukrajina, OBSE jako mediátor, EU a USA + Podněstří, Moldavsko). Cílem bylo zapojení zainteresovaných států a organizací. Zásadní otázkou jednání je státoprávní uspořádání Podněstří. Moldávie považuje Podněstří za součást svého území, zatímco Podněstří usiluje o mezinárodní uznání. Hlavní přínosem EU do jednání je sbližování s Moldávií v ekonomické oblasti. Je pravděpodobné, že pokud se zlepší ekonomická situace v Moldávii, Podněstří se k němu připojí a nebude nadále usilovat o nezávislost (Preclík 2012: 31–32).

3. 3. 5. Možnosti zániku

Moldávie označuje vznik Podněstří za ilegální, považuje ho jako separatistické území za součást své země, která je pod nadvládou autoritářské oligarchie.

¹¹⁶ KM.RU (2012). *Sergej Ivanov poobeščal Pridnestrovju sodejstvije v socialnych projektach* (<http://www.km.ru/v-mire/2012/01/03/situatsiya-vokrug-pridnestrovyva/sergei-ivanov-poobeshchal-pridnestrovyu-sodeistvie>, 15. 3. 2013).

¹¹⁷ RBK (2013). *Prezident Pridnestrovja podderživajet ideju vvedenija paralelnogo choždenija rossijskogo rublja v PMR*. 16. 3. 2013 (<http://www.rbc.ru/rbcfreenews/20130316035014.shtml>, 23. 3. 2013).

¹¹⁸ RU. CZ. *Podněstří* (<http://www.irucz.ru/pda/cz/info/122010900000/podnestri/zeme/>, 8. 4. 2013).

Moldavská republika je ochotna poskytnout „nejvyšší možnou autonomii“, ovšem neakceptuje vznik samotného státu (Behenský, Šanc 2011: 51). Pro moldavskou vládu je posílení nezávislosti Podněstří zcela nepřijatelné a prosazuje koncept jednoho suverénního státu se zvláštním statusem Podněstří (Horák 2006: 7). Velký vliv na vyřešení sporů má EU. Ta by mohla začít prosazovat tzv. Kyperský model, což by znamenalo integraci Moldávie do EU a následnou marginalizaci Podněstří. Tato varianta ovšem nemá dostatečnou podporu v Bruselu (Devyatkov, Kosienkowski 2012).

Ruská federace prohlásila, že je připravena uznat nezávislost v případě ztráty suverenity a neutrality Moldavska. Ztrátou suverenity je myšleno začlenění Moldavska do Rumunska a ztráta neutrality je vstup do NATO (Devyatkov, Kosienkowski 2012).

Požadavkem podněsterské vlády a obyvatelstva je uznání nezávislosti. To se potvrdilo i referendem roce 2006. 97 % obyvatel se vyjádřilo pro nezávislost a 94 % odpovědělo na otázku ohledně sjednocení s Moldávií záporně. V jiném regionálním referendu se 96 % podněsterských obyvatel vyslovilo pro včlenění Podněstří do Ruska.¹¹⁹ ¹²⁰ Právě požadavek začlenění do Ruské federace vychází spíše z podněsterské strany. Pro Rusko je výhodné udržovat si status quo, kde v Podněstří má strategické a ekonomické zájmy. Připojení by zhoršilo již tak křehké vztahy s EU, která by to vnímala jako rozšiřování vlivu nebo teritoriální expanzi (Behenský; Šanc 2011: 54).

¹¹⁹ Moldova.org (2009). *Transnistria considers broadening its state symbols* (<http://social.moldova.org/news/transnistria-considers-broadening-its-state-symbols-200548-eng.html>, 26. 3. 2012).

¹²⁰ KM.RU (2012). *Rossija gotova priznat' nezavisimost' Pridnestrovja* (<http://www.km.ru/v-rossii/2012/10/13/situatsiya-vokrug-pridnestrovya/694768-rossiya-gotova-priznat-nezavisimost-pridn>, 24. 3. 2013).

3. 4. Náhorní Karabach

3. 4. 1. Základní informace

Náhorno-karabašská republika (NKR) je separatistická oblast na Jižním Kavkaze. Na západě svých hranic sousedí s Arménií, na jihu s Íránem a na východě s Ázerbájdžánem. Od jednostranného vyhlášení nezávislosti 6. 1. 1992 je de facto nezávislá.

Rozloha činí 11 458,38 km². Tvoří tak více než 13,2 % území Ázerbájdžánu. Dělí se na 7 administrativních celků a hlavní město Stepanakert.

Celá oblast je v důsledku poválečné migrace řídce obydlena. Veškeré ázerbájdžánské obyvatelstvo bylo vysídleno. Dle údajů z roku 2011 v ní žije 144 700 obyvatel, z 95 % Arméni. Z ostatních národů jmenujme Asyřany, Kurdy a Řeky (Statistical yearbook of NKR 2011). Převládající náboženství tvoří křesťanství. Oficiálním jazykem je arménština.¹²¹

3. 4. 2. Historicko-politický vývoj

Rozhodnutím ústředního výboru Komunistické strany Ruska (bolševiků) ze 7. července 1923 došlo k vytvoření Náhorno-karabašské autonomní oblasti (NKAO) v rámci Ázerbájdžánu. Od 70. let docházelo k silnější azerizaci, kdy arménština ustupovala z úřadů a škol (podíl Arménů v této oblasti tvořil v roce 1926 89,1 %; v roce 1989 činil podíl 76,9 %). Do nástupu M. Gorbačova udržovali Sověti v oblasti klid. První nepokoje vypukly v únoru 1988, protože na školách nebyly arménské učebnice. Tyto spory byly sovětskou tajnou službou prezentovány jako pogromy na Azery. Z tohoto důvodu vzniklo otevřené nepřátelství, které přineslo desítky mrtvých Arménů a násilné vyhánění Arménů bez prostředků z území Ázerbájdžánu.

V reakci na tuto událost vyhlásil arménský parlament připojení Náhorního Karabachu k Arménii. Ázerbájdžán tento krok pochopitelně odmítla a nesouhlas vyjádřil i Nejvyšší sovět SSSR. Další ozbrojené střety se vyostřily po rozpadu SSSR. Jednání mezi oběma stranami byla neúspěšná. Arméni žijící

¹²¹ Office of the Nagorno Karabakh republik. *Country Overview* (http://www.nkrusa.org/country_profile/overview.shtml, 7. 4. 2013).

v Náhorním Karabachu se rozhodli pro jednostrannou akci a vyhlásili 2. září 1991 suverenitu. V reakci na to Ázerbájdžán zrušil dosavadní autonomii, zahájil blokádu a rozsáhlou ofenzívu. Arménie vydala prohlášení, že podporuje právo Náhorního Karabachu na samostatný stát, ale netrvá na připojení ke své zemi. V prosinci 1991 se v plebiscitu 99,9 % karabašských Arménů vyjádřilo pro nezávislost. 6. 1. 1992 následovalo vyhlášení plné nezávislosti. Boje pokračovaly (Baar 2003: 247–250).

Otevřená válka mezi Arménií a Ázerbájdžánem trvala od roku 1992. Příměří uzavřeli v roce 1994 a zároveň zahájili jednání o mírové dohodě s Minskou skupinou OBSE.¹²² Konflikt si vyžádal podle některých informací až 30 000 obětí. Z oblasti bylo vyhnáno na milion osob, z nichž zhruba polovina žila v roce 2009 v provizorních podmínkách jako IDPs.¹²³ Území Náhorního Karabachu, Lačinského koridoru a některých částí Ázerbájdžánu je pod vojenskou kontrolou Arménie (Jančárková 2009: 41-42).

3. 4. 3. Vnitřní situace

3. 4. 3. 1. Vláda

Podle ústavy přijaté v referendu v roce 2006 je NKR demokratickou republikou s jednokomorovým parlamentem a pluralitním systémem politických stran. (Kopeček 2012: 17). Pro toto znění ústavy se vyjádřilo 99,28 % voličů. Účast byla 87,02 % ze všech oprávněných voličů.¹²⁴

V NKR panuje prezidentský systém. Prezident je volen na 5 let. Funkci hlavy státu zastává od roku 2001 H. E. Bako Sahakian.¹²⁵ V posledních volbách z července 2012 získal 64,65 % hlasů.¹²⁶ Výkonnou moc představuje vláda.¹²⁷

¹²² Vytvořena v roce 1992 v rámci OBSE za účelem řešení konfliktu mezi Ázerbájdžánem a Arménií v Náhorním Karabachu. Má 11 členů. Předsedají společně Francie, Rusko a USA.

¹²³ Vnitřně přesídlené osoby (internally displaced persons).

¹²⁴ Search Engine for Direct Democracy (2006). *Nagorno-Karabakh (Azerbaijan)*. 10. 12. 2006 (<http://www.sudd.ch/event.php?lang=en&id=az012006>, 7. 4. 2013).

¹²⁵ Office of the Nagorno Karabakh republik. *H. E. Bako Sahakian* (http://www.nkrusa.org/country_profile/president.shtml, 7. 4. 2013).

¹²⁶ RIA Novosti (2012). *Inumbent President Wins Nagorno-Karabakh Presidential Poll*. 20. 7. 2012 (<http://en.ria.ru/world/20120720/174694327.html>, 8. 4. 2013).

¹²⁷ Government of Nagorno Karabakh republik. *The government* (<http://www.gov.nkr.am/index.php?section=resources/index&type=5&subtype=31>, 8. 4. 2013).

Premiérem je Araik Haroutyunyan. Strana Azat Hayrenik (*Free Motherland*), jejímž je předsedou, má v Národním shromáždění 14 mandátů z 33.¹²⁸

Index Freedom House z roku 2013 hodnotí režim NKR jako částečně svobodný. Na škále 1 až 7 hodnotí politická a občanská práva známkou 5. Ve srovnání s rokem 2012 se jedná o zlepšení o jeden stupeň (Freedom House 2013: 6).

3. 4. 3. 2. Obyvatelstvo

Ázerbájdžánci, žijící v okresech, které před válkou patřily Ázerbájdžánu a nenáležely NKAO, byli v důsledku války vyhnáni. Karabašská vláda iniciuje osídlování těchto oblastí Armény, ale i přesto zůstávají velice řídké osídleny. (Kopeček 2012: 17) Dnes je obyvatelstvo NKR z 95 % tvořeno Armény. Zbývajících 5 % představují Asyřané, Kurdové, Řekové a další.¹²⁹

V NKR žije celkem asi 144 700 obyvatel, 76 500 ve městech a zbylých 68 200 na venkově. Přirozený přírůstek obyvatelstva za rok 2011 činí 8,9 narozených dětí na 1 000 obyvatel. Oproti rokům 2010 a 2009 se sice jedná o pokles, ale čísla jsou uspokojivější než před rokem 2008 (Statistical yearbook of NKR 2011).

3. 4. 3. 3. Území

Území bývalé NKAO se rozprostíralo na ploše 4 400 km². Současná výměra NKR činí 11 458,38 km². Tato čísla vycházejí z povalečného uspořádání. Arménským vojskům se v době válečného konfliktu podařilo zmocnit ázerbájdžánských okresů a začlenit je do nově zformované NKR. Jedná se o západní část ázerbájdžánského území mezi NKAO a Arménií (Souleimanov 2007: 307). NKR se administrativně dělí do sedmi provincií a hlavní město Stepanakert (Kopeček 2012: 17).

¹²⁸ Freedom House. *Nagorno-Karabakh* (<http://www.freedomhouse.org/report/freedom-world/2011/nagorno-karabakh>, 8. 4. 2013).

¹²⁹ Office of the Nagorno Karabakh republik. *Country Overview* (http://www.nkrusa.org/country_profile/overview.shtml, 24. 3. 2013).

Na obou stranách hranic jsou umístěny ostřelovači a dochází k častému krveprolití.¹³⁰ Mluvčí Náhorního Karabachu se proto v roce 2011 nechal slyšet, že by bylo vhodné postavit na hranicích s Ázerbájdžánem zeď, která by definovala hranice NK a mohla by být využita i pro vojenské účely.¹³¹

3. 4. 3. 4. Ekonomická situace

Ekonomika NKR je z globálního pohledu velice malá a závislá na finanční podpoře Arménie. Ta každoročně přispívá do karabašského rozpočtu. Jako měna se využívá arménský dram (AMD) (Kopeček 2012: 17) Pod tlakem arménské diaspory mířila do NKR i finanční pomoc z USA a to od roku 2005. S nástupem fiskálního roku 2012 však došlo k jejímu zastavení.¹³²

Podle statistického úřadu NKR činí HDP za rok 2012 150 015,7 mil. AMD, což odpovídá 358 768,6 mil. US \$. V přepočtu na 1 obyvatele činí HDP 2 479 US \$. Za rok 2011 HDP činil 135 498,5 mil. AMD Z toho vyplývá, že ekonomika rostla v loňském roce tempem 10,7 %. Nezaměstnanost v roce 2011 dosahovala výše 5,5 % (Statistical yearbook of NKR 2011). Pro rok 2013 počítá ministerstvo financí NKR s podobným tempem růstu, mezi 9 a 11 %.¹³³

Hlavními exportními a importními partnery jsou státy SNS, západní a východní Evropy, USA a Kanada. Železo, rtuť, cín, zlato, měď, olovo, čedič, vápenec, uhlí představují nerostné suroviny NKR.¹³⁴ Většinu zemědělské produkce tvoří obiloviny, brambory, melouny, tykve, vinné hrozny a další. Klima a pastviny jsou příznivé pro chov skotu a jiných hospodářských zvířat.¹³⁵

¹³⁰ RIA Novosti (2011). *Duchovnyje lidery prosjat ubrat' snajperov s granicy Nagornogo Karabacha*. 28. 11. 2011 (<http://ria.ru/society/20111128/500478190.html>, 8. 4. 2013).

¹³¹ Asbarez. Com (2011). *Baku Wants to Build Wall at Karabakh-Azeri Border*. 113. 10. 2011 (<http://asbarez.com/98649/baku-wants-to-build-wall-at-karabakh-azeri-border/>, 8. 4. 2013).

¹³² The European Azerbaijan Society (2011). *No US aid for Nagorno-Karabakh*. 18. 8. 2011 (<http://teas.eu/news-no-us-aid-nagorno-karabakh>, 9. 4. 2013).

¹³³ ARKA News Agency (2012). *Nagorno-Karabakh's nominal GDP projected at 170.7bln drams for 2013*. 20 12. 2012 (http://arka.am/en/news/economy/nagorno_karabakh_s_nominal_gdp_projected_at_170_7bln_drams_for_2013/, 9. 4. 2013).

¹³⁴ Azerbaijani Community of the Nagorno Karabakh. *Natural resources of Karabakh* (<http://www.karabakh.az/en/sb/nature-of-karabakh/natural-resources-of-karabakh/>, 9. 4. 2013).

¹³⁵ Office of the Nagorno Karabakh republic. *Agriculture* (http://www.nkrusa.org/business_economy/agriculture.shtml, 9. 4. 2013).

3. 4. 3. 5. Ozbrojené složky

Ozbrojené síly NKR byly zřízeny již v roce 1992. Je velice těžké posoudit, kolik vojenského materiálu se na území NKR nachází. Podle studie Hanse-Joachima Schmidta z Peace Research Institut Frankfurt to však může být 371 tanků, 459 obrněných vozidel, 479 dělostřeleckých systémů. V letech 1997 a 2009 se počet tanků zvýšil o 47 %, bojových obrněných vozidel o 65 % a dělostřeleckých systémů o 61 %. (Schmidt 2009: 2) Z vyjádření ministra obrany NKR Hakobyana je možné usuzovat, že tento trend ve zbrojení pokračuje.¹³⁶ Reaguje tak na zvyšování vojenských výdajů Ázerbájdžánu.

NKR při ochraně hranic spolupracuje s arménskými vojsky, která jsou garantem existence NKR. Znamená to tedy, že pokud dojde k otevřenému vojenskému konfliktu mezi NKR a Ázerbájdžánem, Arménie se aktivně postaví na stranu NKR.

3. 4. 4. Vnější situace

3. 4. 4. 1. Situace ve státě, na kterém kvazistáty emancipují

The Failed States Index přisuzuje Ázerbájdžánu za rok 2012 79,8 ze 120 bodů. To znamená 68. místo ze 177 států.¹³⁷ Oproti roku 2011 se jedná o zlepšení. Rostoucí vývoz ropy a zemního plynu přispěl k vyššímu hospodářskému růstu v letech 2006-2010.¹³⁸ Pro rok 2013 počítá Světová banka s růstem 4,2 %. HDP by měl překročit hranici 71 mld. US \$. Podíl ropného průmyslu na HDP dosahuje méně než 50 % a stále klesá. HDP ostatních sektorů roste rychleji, v roce 2012 o 9,7 %.¹³⁹

90 % exportu tvoří komodity a zemní plyn. Obchodní spolupráce s Ruskem se každým rokem snižuje, zatímco spolupráce s Tureckem a jinými

¹³⁶ NEWS. Am (2011). *Karabakh Defense Army gets new weapons and military equipment*. 22. 12. 2011 (<http://news.am/eng/news/86983.html>, 9. 4. 2013).

¹³⁷ The Fund for Peace (2012). *The Failed States Index 2012* (<http://ffp.statesindex.org/>, 25. 3. 2013).

¹³⁸ CIA (2013). *The World Factbook Azerbaijan* (<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/aj.html>, 28. 3. 2013).

¹³⁹ AzerNews. az (2013). *World Bank predicts Azerbaijan GDP growth at 4.2 pct. in 2013*. 17. 1. 2013 (<http://www.azernews.az/business/48615.html>, 9. 4. 2013).

státy Evropy roste.¹⁴⁰ Příležitostí pro vývoz ázerbájdžánského zemního plynu představuje Trans-anatolský plynovod (TANAP), jehož výstavba byla zahájena na konci roku 2011.¹⁴¹

Vzhledem k frustraci Ázerbájdžánu ze ztráty území a prohrané války s Arménií existuje reálná hrozba vypuknutí otevřené války. Stejným směrem se ubírají i prohlášení vrcholných představitelů Ázerbájdžánu (Šmíd 2007: 177). Dalším faktem, který podporuje tuto obavu, je každoroční zvyšování vojenského rozpočtu, jak ukazuje níže uvedená tabulka. Pro rok 2013 se počítá s dalším navýšením armádních výdajů a to na částku 3 700 mil. US \$.¹⁴²

(Tabulka č. 3. rozpočet na obranu – Ázerbájdžán)^{143; 144}

Rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Částka (mil. US \$)	587	1 205	1 311	1 764	1 558	1 476	2 794	3 000

Prezidentem Ázerbájdžánu je od roku 2003 Ilham H. o. Alijev. Předchůdcem byl jeho otec Hejdar Alijev. Ten stál v čele země od roku 1993. Ústavní změnou z roku 2009 může být prezident volen doživotně. Další prezidentské volby se budou konat v roce 2013.

Režim v zemi se dá pokládat za autoritativní, podle Freedom House indexu jsou zde potlačovány občanské svobody a lidská práva. Volby jsou považovány za nesvobodné a nespravedlivé (Filetti 2011: 155). Díky strategické

¹⁴⁰ CIA (2013). *The World Factbook Azerbaijan* (<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/aj.html>, 28. 3. 2013).

¹⁴¹ Natural Gas Europe (2011). *SOCAR President: Trans-Anatolian Pipeline Has Commenced* (<http://www.naturalgaseurope.com/socar-president-trans-anatolian-pipeline-has-commenced-3570>, 22. 3. 2013).

¹⁴² FOX News (2013). *Azerbaijan hikes military spending to \$3.7B as tensions persist with neighboring Armenia*. 16. 1. 2013 (<http://www.foxnews.com/world/2013/01/16/azerbaijan-hikes-military-spending-to-37b-as-tensions-persist-with-neighboring/>, 8. 4. 2013).

¹⁴³ SIPRI (2012). *The SIPRI Military Expenditure Database-Azerbaijan* (<http://milexdata.sipri.org/result.php4>, 28. 3. 2013).

¹⁴⁴ FOX News (2013). *Azerbaijan hikes military spending to \$3.7B as tensions persist with neighboring Armenia*. 16. 1. 2013 (<http://www.foxnews.com/world/2013/01/16/azerbaijan-hikes-military-spending-to-37b-as-tensions-persist-with-neighboring/>, 8. 4. 2013).

pozici a pozici dodavatele energie je země chráněna před přímým tlakem EU a USA ke zlepšení v oblasti lidských práv a demokratických reforem.¹⁴⁵

3. 4. 4. 2. Mezinárodní angažovanost

Rusko na mezinárodním poli vystupuje v arménsko-ázerbájdžánských sporech neutrálně. Skutečnost je však jiná. Během vojenského konfliktu zásobovalo Rusko Arménii dodávkami zbrojního materiálu. Významnou se stala i hospodářská pomoc. Dokladem je skutečnost, že okolo 60 % arménského rozpočtu je kryto půjčkami z Ruska. Arménie, v kontextu ruské politiky tzv. blízké zahraničí představuje významného spojence. Přestože není bohatá na nerostné zdroje, má z geopolitického hlediska strategickou polohu. Rusko si díky Arménii udržuje vojenskou přítomnost na Kavkaze.¹⁴⁶ Spolupráce obou zemí je zanesena do mnoha smluv, z nichž největší význam má Smlouva o přátelství, spolupráci a vzájemné pomoci, která v případě nevyprovokovaného útoku na jednoho z účastníků zaručuje vzájemnou pomoc (Šmíd, Kuchyňková 2006: 113–125).

NKR není v současné době mezinárodně uznána žádným státem. Arménie ji však otevřeně podporuje (Trávníčková 2012). Nejaktivnějším zprostředkovatelem při řešení konfliktu je OBSE, jejímiž členy jsou i Arménie a Ázerbájdžán. V rámci organizace došlo k vytvoření Minské skupiny,¹⁴⁷ která se zabývá výhradně problematikou Náhorního Karabachu (Šmíd 2007: 170–176). Předsedové jsou velvyslanci Francie, Ruské federace a USA. Ti pravidelně navštěvují region a vedou rozhovory s představiteli Arménie a Ázerbájdžánu. I přes svou snahu však skupina nedocílila znatelných výsledků.¹⁴⁸

¹⁴⁵ Freedom House. *Azerbaijan* (<http://www.freedomhouse.org/report/nations-transit/2012/azerbaijan>, 8. 4. 2013).

¹⁴⁶ 102. vojenská základna Ruských ozbrojených sil v arménském Gyumri.

¹⁴⁷ Vytvořena v roce 1992 v rámci OBSE za účelem řešení konfliktu mezi Ázerbájdžánem a Arménií v Náhorním Karabachu. Má 11 členů. Předsedají společně Francie, Rusko a USA.

¹⁴⁸ Organization for Security and Co-operation in Europe. *Overview* (<http://www.osce.org/mg/66926>, 9. 4. 2013).

3. 4. 5. Možnosti zániku

Arménie trvá na zásadě práva národů na sebeurčení. Na druhé straně Ázerbájdžán lpí na principu nedělitelnosti území. Karabašští Arméni trvají na nezávislosti (Baar 2003: 249–250). Prezident Ázerbájdžánu se nechal slyšet, že je připraven poskytnout Náhornímu Karabachu nejvyšší možnou autonomii.¹⁴⁹ Dále prohlásil, že vojenské řešení konfliktu nelze vyloučit, v případě že selžou rozhovory v rámci Minské skupiny. Odborníci se domnívají, že jde spíše o způsob politického nátlaku, že pravděpodobnost vojenského scénáře je poměrně nízká. Ovšem současné přestřelky a ztráty na životech mohou vyvolat válku (Sosinsky-Semikhat 2012). Znepokojující je také stále se zvyšující ázerbájdžánský vojenský rozpočet. Ten v současné době přesahuje HDP Arménské republiky.¹⁵⁰ Na druhou stranu Arménie je přesvědčena, že urovnání konfliktu musí být založeno na uznání práva na sebeurčení Náhorního Karabachu. Podle ní nemá v rámci Ázerbájdžánu budoucnost. Nemá žádné právní, politické ani morální důvody si nárokovat území mírovými prostředky.¹⁵¹

¹⁴⁹ Euronews (2011). *Azerbaijan president's perspective on Nagorno Karabakh impasse resolution*. 24. 6. 2011 (<http://www.euronews.com/2011/06/24/azerbaijan-president-s-perspective-on-nagorno-karabakh-impasse-resolution/>, 10. 4. 2013).

¹⁵⁰ Freedom House. *Azerbaijan* (<http://www.freedomhouse.org/report/nations-transit/2012/azerbaijan>, 10. 4. 2013).

¹⁵¹ Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Armenia. *Nagorno-Karabakh issue* (<http://www.mfa.am/en/artsakh/>, 10. 4. 2013).

4. Komparace

V této kapitole se pokouším výše zmíněné kvazistátní útvary porovnat na základě komparačních, které jsou následovné: jaké vnitřní atributy státnosti kvazistáty vykazují; do jaké míry jsou závislé na státu, od kterého mají tendenci se odtrhnout; jaká je argumentace těchto entit pro osamostatnění; jakou mají tyto entity reálnou podporu suverénních států v rámci mezinárodního systému.

Než kvazistáty začnu porovnávat, ve své práci jsem dospěla k poznatku, že Jižní Osetie, Abcházie, Podněstří i Náhorní Karabach splňují všechny prvky kvazistátu, jak je Kolstø stanovil. Jedná se o politické entity, které již od vyhlášení nezávislost usilují o mezinárodní uznání. Také jejich mocenské orgány mají kontrolu nad většinou svého území. Tyto skutečnosti jsou od začátku 90. let, tím pádem splňují i kritérium dlouhodobých snah splňovat první dva prvky.

Jak již bylo řečeno, po rozpadu Svazu sovětských socialistických republik všechny čtyři entity vyhlásily nezávislost, jelikož již nechtěly spadat pod jurisdikci státu jiného státu, respektive státu, kterému oficiálně náleží. Vyhlášení nezávislosti předcházela ekonomická, politická a společenská diskriminace. Tyto snahy doprovázely ozbrojené konflikty. Přestože bylo ve všech případech uzavřeno příměří, spor se do dnešního dne nevyřešil ani u jedné entity. Vnitřní suverenitu všechny kvazistáty do jisté míry naplňují. Jižní Osetie, Abcházie, Podněstří i Náhorní Karabach mají na „svém“ území obyvatelstvo i vládu, která má monopol na stanovení pravidel chování a užití síly na jejich vynucení. S územím kvazistátů se pojí spory. Ovšem na mezinárodním poli jsou i jiné státy, které mají také teritoriální spory, a přesto jsou uznávány jako suverénní státy. K udržení území kvazistáty používají tzv. hard power, neboli vojenskou ozbrojenou sílu kvazistátů a zejména externího patrona. Právě ten ve všech případech garantuje jejich existenci. U Jižní Osetie, Abcházie a Podněstří se jedná o Rusko, v případě Náhorního Karabachu jde o Arménii. V posledním případě přestože se jedná oficiálně o Arménii, Ruská federace se také aktivně angažuje, ale spíše nepřímo. Proto se dá říct, že externího patrona mají všechny kvazistáty v postsovětském prostoru také stejného. Ohledně vztahu k němu, jsou

na svém patronovi zcela ekonomicky i vojensky závislé. Naproti tomu nejsou v žádné oblasti závislé na státu, od kterého mají tendenci se odtrhnout. Od vyhlášené své nezávislosti se zcela od něj distancovaly. Jejich vztahy jsou proto na bodu mrazu.

Vzhledem k tomu, že kvazistáty splňují všechny atributy vnitřní suverenity, podle deklaratorní teorie by jim mělo být uděleno mezinárodní uznání. To je nejzásadnější argument, který používají při získání mezinárodní uznání. Další jejich argumentací je zcela odlišná mentalita a historický původ obyvatelstva vzhledem k obyvatelstvu jejich domovského státu. V rámci státu, kterému *de iure* patří, se cítili být politicky a ekonomicky diskriminováni. Se státem necítili žádnou sounáležitost. Také poukazují na případ Kosova, které využívají jako jakýsi precedent. Právě Kosovo se stalo nezávislým a suverénním státem, které se setkalo se smíšenými reakcemi jiných zemí. Státy jako USA, Velká Británie, Francie, Německo a další členské státy EU jeho vyhlášení formálně uznalo, zatímco Ruská federace a mnoho dalších považuje odtržení Kosova jako porušení mezinárodního práva. Obecně se jedná o precedent spíše v mezinárodní diplomacii než v mezinárodním právu.¹⁵²

Dá se říct, že v jediném bodu, ve kterém se zcela liší, je uznání ze strany suverénního státu. V případě Jižní Osetie a Abcházie jsou kvazistáty od roku 2008 uznávány Ruskou federací, Nikaraguou, Venezuelou, ostrovy Nauru a Tuvalu. Oproti tomu Podněstří a Náhorní Karabach neuznává žádný suverénní stát mezinárodního společenství.

Zajímavostí je, že všechny tyto kvazistáty založily mezinárodní organizaci Společenství pro demokracii a práva národů. Jedná se o sdružení útvarů v bývalém Sovětském svazu, které obdrželo omezené uznání ze strany mezinárodního společenství. Dohoda byla podepsána 14. června 2006 v Suchumi. O rok později podepsaly společné prohlášení o zásadách mírového a spravedlivého urovnání gruzínsko-abchazských, gruzínsko-osetinských,

¹⁵² WilsonCenter. *Kosovo jako precedent? Secese, seburčení a řešení konfliktu* (<http://www.wilsoncenter.org/publication/350-kosovo-precedent-secession-self-determination-and-conflict-resolution>, 15. 4. 2013).

moldavsko-podněsterských a ázerbájdžánsko-karabašských konfliktů. Tímto prohlášením vyzvaly k blokování všech typů tlaku (vojenského nasazení, diplomatické izolace, ekonomické blokády, informační válkou) v průběhu jednání ohledně vyřešení konfliktu.¹⁵³

¹⁵³ UNTERM. *Community for Democracy and Rights of Nations* (<http://unterm.un.org/dgaacs/unterm.nsf/8fa942046ff7601c85256983007ca4d8/191d6d682d18386985257aef007efaaf?OpenDocument>, 16. 4. 2013).

5. Závěr

Na konci 80. let a začátku let 90. 20. století se opět objevují v mezinárodním poli i entity, které nelze považovat za suverénní státy. Stalo se tak díky rozpadu multietnických států. V postsovětském prostoru se jedná o rozpad SSSR. V této souvislosti se objevuje právo na sebeurčení národů, které je zakotveno v Chartě OSN. Toto právo využily svazové socialistické republiky Gruzie, Moldávie, Ázerbájdžán, Arménie a mnoho dalších. Ovšem nebyly jediný, týkalo se to i národnostních menšin v rámci jejich území. Konkrétně jde o případ Jižní Osetie, Abcházie, Podněstří a Náhorního Karabachu. Ty vyhlásily jednostrannou nezávislost v rámci území, kterému *de iure* náleží. A právě vyhlášením nezávislosti a plněním všech atributů vnitřní suverenity bez suverenity vnější se staly kvazistátními útvary. Ty jsou jakési secesionistické skupiny, které nikdy k ústřední vládě nepocit'ovaly loajalitu, a proto vyhlásily nezávislosti. Všechny čtyři případy splňují charakteristiku kvazistátu podle Kolstø. K jejich životaschopnosti přispívá politická a ekonomická situace domovského státu, podpora externího patrona a zapojení mezinárodního společenství.

Podle mého názoru v brzké době nebude možné nalézt akceptovatelná východiska. Zejména kvůli neústupnosti zúčastněných stran a postoji Ruska. Ruská federace se v oblastech angažuje nikoliv v zájmu samotných kvazistátů, ale v zájmu samo sebe. Jejich strategická poloha je pro něj výhodná jako sféra vlivu, kterou se snaží udržet i po rozpadu SSSR. Největší obava z vojenského řešení se nabízí u Náhorního Karabachu, který *de iure* náleží Ázerbájdžánu. Ten v posledních letech zvyšuje vojenský rozpočet, modernizuje své technické vybavení a nakupuje vojenskou techniku. Naproti tomu Gruzie, která se již o armádní obsazení ztraceného území v Jižní Osetii a Abcházii pokusila, skončila katastrofálně. Její vojenský rozpočet se oproti kritickým rokům podstatně snížil a těžko se vzpamatovává s následky konfliktu. Je otázkou, zda se Ázerbájdžán poučí z kroků Gruzie nebo zvolí variantu násilného řešení problému. Ostatním kvazistátům, jako jsou Podněstří, Abcházie a Jižní Osetie však otevřený vojenský

konflikt pravděpodobně nehrozí. U těch se objevuje možnost připojení k Ruské federaci. Tato varianta je ovšem také málo pravděpodobná, přestože tam žije mnoho ruských obyvatel. Pro Rusko je výhodnější udržovat kvazistáty v rámci Gruzie, jelikož to zapříčiňuje destabilizaci státu. Začleněním do své jurisdikce by nic nezískalo. Možné řešení by byla snaha o autonomii v rámci stávajících států. To ovšem také není reálné, vzhledem k dlouhodobým konfliktům, které mezi sebou státy mají. Proto jediným cílem těchto kvazistátů je získat mezinárodní uznání.

Na základě argumentů vznesených výše, se můžeme domnívat, že žádný z námi studovaných kvazistátů se nejbližší budoucnosti nemůže zařadit mezi skupinu suverénních států s právoplatným členstvím v OSN. O to se pokouší již 20 let, ale za tu dobu se jejich situace žádným způsobem nezměnila. Mezinárodní společenství nemá zájem uznat existenci nových států. Jeho obavou je, že pokud by začal uznávat tyto separatistické území jako suverénní státy, bylo by to precedentem pro jiné kvazistáty. Otázkou však je, do jaké míry se případ Kosova pro takové entity precedentem stalo. Zda to v následujících letech dosavadní situaci nezmění. Přestože má mezinárodní společenství takovýto postoj ke kvazistátům, v konfliktech se aktivně angažuje. Bez jeho pomoci by byla situace v domovských státech mnohem horší, než tomu je nyní. Pomáhá jim ekonomicky i politicky. V případě Moldávie a Gruzie se jedná o možné začlenění do NATO. EU má velký vliv v Moldávii, se kterou vede rozhovory ohledně vstupu do jejích struktur. Celkově se snaží situace uklidňovat, ale jejich role posloužila spíše k zmrazení než vyřešení konfliktu.

Celkově mohou říct, že klíče k řešení mají v rukách nejvýznamnější světoví hegemoni. Pokud dojde k domluvě těchto světových aktérů, blýská se Kavkazu na lepší časy. Do té doby vztahy mezi státy a kvazistáty jsou zdrojem nestability a ohniskem napětí v dané oblasti.

6. Použité zdroje

6. 1. Literatura

Akaba Natella (2013). The "Abkhazia" project: political nation or community of minorities? By Natella Akaba. *Abkhaz World*. 1. 2. 2013 (<http://www.abkhazworld.com/articles/analysis/943-the-abkhazia-project-political-nation-or-community-of-minorities.html>, 25. 3. 2013).

Anochina, Sofja (2012). Putin: Rossija pomožet Južnoj Osetii v rešenii ekonomičeskich i socialnych problem. *Komcomolskaja Pravda*. 24. 8. 2012 (<http://www.kp.ru/online/news/1279671/>, 6. 4. 2013).

Baar, Vladimír (2002). *Národy na prahu 21. Století. Emancipace nebo nacionalismus?* (Ostravská univerzita: Nakladatelství Tilia).

Bahenský, František (2010). *Etnicita v historické perspektivě* (Praha: Etnologický ústav Akademie věd České republiky).

Behenský, David; Šanc, David (2011). Podněstří - Kvazistátní struktura na politické mapě Evropy. *Acta Fakulty filozofické Západočeské univerzity v Plzni* 2011 (1), s. 33–56.

Bezmenov, Aleksandr (2009). Abchazija pristupila k otpravke gruzov dlja Olimpiady v Soči. *Rossijskaja Gazeta*. 7. 10. 2009 (<http://www.rg.ru/2009/10/07/reg-jugrossii/abhazia.html>, 4. 4. 2013).

Blakkisrud, Helge; Kolstø, Pål (2008). Living with Non-recognition: State- and Nation-building in South Caucasian Quasi-states. *Europe-Asia Studies* 60 (3), s. 483–509.

Bljumgardt, Tejmuraz (2011). Naselenije Abchazii - Gde istina?! *Naša Abchazija*. 17. 5. 2011 (<http://abkhazeti.info/news/1305685446.php>, 7. 4. 2013).

Bryanski, Gleb (2012). Ex-KGB man wins South Ossetia presidential election. *Reuters*. 9. 4. 2012 (<http://www.reuters.com/article/2012/04/09/us-georgia-southossetia-election-idUSBRE83805O20120409>, 4. 4. 2013).

Culazde, Zaza (2011). "Rosneft" priglašajet v Abchaziju neftegigantov. *Naša Abchazija*. 2. 3. 2011 (<http://abkhazeti.info/news/1299091245.php>, 6. 4. 2013).

Darchiashvili, Vakhtang (2007). *Gruzínsko-abcházský etnický konflikt*, In: Šmíd, Tomáš; Vaňura, Vladimír, *Etnické konflikty v postkomunistickém prostoru* (Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury), s. 235–270.

Devyatkov, Andrey; Kosienkowski, Marcin (2012). Moldova vs. Transnistria: Thinking beyond pragmatism. *New Eastern Europe*. 6. 8. 2012 (<http://www.neweasterneurope.eu/node/407>, 6. 4. 2013).

Dzjadko, Tichon (2009). Intervju s Sergejem Bagapšem. *Radio Moskvy*. 15. 7. 2009 (<http://www.echo.msk.ru/programs/beseda/605593-echo/>, 10. 4. 2013).

Filleti, Andrea (2011). Why so much stability? An overview of the Azerbaijani political system. *Turkish policy Quarterly* 11 (3), s. 155–164.

Flightglobal insight (2013). *World Air Forces 2013* (Surrey: Quadrant House).

Gombos, Lubomír (2004). Moldavsko: hledání národních zájmů. *Mezinárodní politika* 28 (5), s. 21-22.

Harding, Luke (2009). Tiny Nauru struts world stage by recognising breakaway republics. *The Guardian*. 14. 12. 2009 (<http://www.guardian.co.uk/world/2009/dec/14/nauro-recognises-abkhazia-south-ossetia>, 20. 3. 2013).

Hewitt, George (2012). Abkhazia, from conflict to statehood. *Open Democracy*. 13. 7. 2012 (<http://www.opendemocracy.net/george-hewitt/abkhazia-from-conflict-to-statehood>, 11. 3. 2013).

Horák, Slavomír (2006). Závislosti a nezávislosti okolo Podněstří. *Mezinárodní politika* 30 (1), s. 6–9.

Chozijev, Vjačeslav (2012). Molodež Južnoj Osetii dolžna prinimat' bolee aktivnoje učastije v stroitelstve gosudarstva. *Iriston.ru* (<http://www.iriston.ru/news/full/moskva1/molodezh-yuzhnoj-osetii-dolzha-prinimat-bolee-aktivnoe-uchastie-v-stroitelstve-gosudarstva/>, 20. 3. 2013).

International Crisis Group (2010). *South Ossetia: The burden of recognition* ([http://www.crisisgroup.org/~media/Files/europe/205%20South%20Ossetia%20-%20The%20Burden%20of%20Recognition.ashx](http://www.crisisgroup.org/~/media/Files/europe/205%20South%20Ossetia%20-%20The%20Burden%20of%20Recognition.ashx), 3. 4. 2013).

Jackson, Robert H. (1990). *Quasi-States: Sovereignty, International Relations and the Third World* (London: Cambridge University Press).

Jančárková, Taťána (2009). Jak (ne)rozmrazit konflikt: Náhorní Karabach po rusko-gruzínské krizi 2008. *Mezinárodní politika* 33 (4), s. 41–43.

Kanašvili, Giorgi; Souleimanov, Emil; Šmíd, Tomáš (2010). Gruzie po revoluci růží: vzestup a pád Micheila Saakašviliho. *Acta Universitatis Carolinae, Studia Territoria* 2, s. 29–45.

Klíma, Karel (2003). *Teorie veřejné moci (vládnutí)* (Praha: ASPI Publishing).

Klimesš, David (2012). Bidzina Ivanišvili sní svůj proruský sen. A teď už i celá Gruzie. *Euro E15*. 3. 10. 2012 (<http://euro.e15.cz/hyde-park/profily/bidzina-ivanisvili-sni-svuj-prorusky-sen-a-ted-uz-i-cela-gruzie-919427>, 20. 3. 2013).

Kobzev, Art'om (2012). Do ženevských jednání se zapojil „Gruzínský sen“. *Hlas Ruska*. 11. 10. 2012 (http://czech.ruvr.ru/2012_10_11/90913890/, 14. 3. 2013).

Kofroň, Jan (2011). Vojenská moc a její globální distribuce po konci studené války. *Geografie* 116 (3), s. 256-275.

Kolossov, Vladimir; O'Loughlin, John (2011). Violence in the Caucasus: Economic Insecurities and Migration in the „De Facto“ States of Abkhazia and South Ossetia. *Eurasian Geography and Economics* 52 (5), s. 1–24.

Kolstø, Pål (2006). The Sustainability and Future of Unrecognized Quasi-States. *Journal of peace research* 43 (6), s. 723–740.

Kopeček, Vincenc (2007). Občanská společnost a řešení karabašského konfliktu. *Mezinárodní politika* 31 (12), s. 16–18.

Kopeček, Vincenc (2012). Náhorní Karabach: kudy vede cesta k (ne)státnosti? *Mezinárodní politika* 36 (4), s. 15–18.

Moulis Vladislav (1995). Reformátor Gorbačov, In: Švankmajer, Milan a kol., *Dějiny Ruska* (Praha: Lidové noviny), s. 772–798.

Novik, Alexander (2013). Peacemakers are the guarantor of peace and stability in Transnistria. *Peacekeeper.ru*. 4. 2. 2013 (<http://www.peacekeeper.ru/en/?module=news&action=view&id=16952>, 20. 3. 2013).

Piknerová, Linda (2009). Deviantní podoby státnosti-případ kvazistátů. *Acta Facultae filozofické Západočeské univerzity v Plzni* 2009 (3), s. 259–274.

Preclík, Jiří (2012). Nová naděje pro řešení podněsterského konfliktu. *Mezinárodní politika* 36 (1), s. 31–33.

Ramazanova, Diana (2012). Pokorenije Abchazii biznesom. *Kavkazskaja Politika*. 12. 10. 2012 (<http://kavpolit.com/pokorenije-abchazii-biznesom/>, 7. 4. 2013).

Riegl, Martin (2010). Terminologie kvazistátů. *Acta Politologica* 2 (1), s. 57–71.

Rosůlek, Přemysl (2007). *Národy, nacionalismus a teorie secese*, In: Rosůlek, Přemysl, *Politická filozofie. Aktuální problémy* (Plzeň: Aleš Čeněk), s. 63–88.

Rozanov, Danila (2009). Rossijskije eksperty: integracija Abchazii i Južnoj Osetii v sostav Rossii maloverojatna. *Kavkazskij Uzel*. 14. 9. 2009 (<http://www.kavkaz-uzel.ru/articles/159322/>, 3. 4. 2013).

Scheu, Harald Christian (2008). Vznik nového státu a jeho uznání v mezinárodním právu. *Mezinárodní politika* 32 (4), s. 4–6.

Schmidt, Hans-Joachim (2009). *Military Confidence Building and Arms Control in Unresolved Territorial Conflicts* (Frankfurt: Peace Research Institute).

Socor, Vladimir (2006). *Kyiv decides to enforce customs regulations with Moldova*. 8. 3. 2006 (<http://politicom.moldova.org/news/10352-eng.html>, 12. 4. 2013).

Sørensen, Georg (2005). *Stát a mezinárodní vztahy* (Praha: Portál s. r. o.).

Sosinsky-Semikhat, Yuri (2012). Nagorno Karabakh may plunge into another murderous war. *Pravda. ru.* 21. 6. 2012 (http://english.pravda.ru/world/ussr/21-06-2012/121445-nagorno_karabakh-0/, 10. 4. 2013).

Statistical yearbook of NKR (2011). *Population* (http://stat-nkr.am/files/yearbooks/2005_2011/4_bnakchut.pdf, 6. 4. 2013).

Souleimanov, Emil (2008). Geneze etnopolitických konfliktů v Jižní Osetii a Abcházii. *Slovanský přehled: Review for Central and Southeastern European History* 94 (3), s. 419–440.

Šlechta, Ondřej (2012). Strategie Ruska při reintegraci postsovětského prostoru v Evropě. *Diplomatic Affairs.* 17. 10. 2012 (<http://www.diplomaticaffairs.eu/volby-a-strategie-ruska-pri-reintegraci-postsovetskeho-prostoru/>, 10. 4. 2013).

Šmíd, Tomáš (2006). *Jižní Kavkaz*, In: Kuchyňková, Petra; Šmíd, Tomáš, Rusko jako geopolitický aktér v postsovětském prostoru (Brno: Mezinárodní politologický ústav MU), s. 103–139.

Šmíd, Tomáš (2007). *Náhorní Karabach*, In: Šmíd, T.; Vaňura, V., Etnické konflikty v postkomunistickém prostoru (Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury), s. 146–185.

Šmíd, T.; Vaňura, V. (2009). Teoretické vymezení a konceptualizace fenoménu slabých a selhávajících států. *Mezinárodní vztahy* 44 (2), s. 44–64.

Thim, Michal (2008). Kavkazský Rubikon. *Asociace pro mezinárodní otázky.* 3. 9. 2008 (<http://www.amo.cz/publikace/kavkazsky-rubikon.html>, 6. 4. 2013).

Trávníčková, Zuzana (2012). *O státnosti a uznání v mezinárodním právu* (<http://ustavmezinarodnichvztahu.cz/article/o-statnosti-a-uznani-statu-v-mezinarodnim-pravu>, 20. 3. 2013).

Vaďura, Vladimír (2007). *Teorie etnického konfliktu*, In: Šmíd, T.; Vaďura, V., *Etnické konflikty v postkomunistickém prostoru* (Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury), s. 9–44.

Vignanskij, Michail (2013). Gruzija predlagajet Južnoj Osetii rynočnyje otnošenija. *Izvestija*. 11. 1. 2013 (<http://izvestia.ru/news/542775>, 25. 3. 2013).

Waldenberg, Marek (2003). *Terminologie. Národ, národnostní menšiny, národní otázky, národní ideologie*, In: Hroch, Miroslav, *Pohledy na národ a nacionalismus* (Praha: SLON), s. 418–444.

Zifcak, Nicholas; Calk, Peter (2011). Failed State Index Indicates Why States Fail. *The Epoch Times*. 21. 6. 2011 (<http://www.theepochtimes.com/n2/world/failed-state-index-indicates-why-states-fail-57942.html>, 25. 3. 2013).

6. 2. Prameny

Council on Foreign Relations (1933). *Montevideo Convention on the Rights and Duties of States* (<http://www.cfr.org/sovereignty/montevideo-convention-rights-duties-states/p15897>, 28. 1. 2013).

6. 3. Online zdroje

Abkhasien. ru (2010). *Naša Abchazija - Vooružjonnyje sily Respubliki Abchazija-Suchoputnyje sily*. 22. 1. 2010 (http://abkhasien.ru/a/voorujennyie_silyi_respubliki_abhazija_-_suhoputnyie_silyi, 10. 4. 2013).

All Moldova (2013). *VVP Pridnestrovja v 2012g. vyros do 1 mlrd 57,2 mln doll.* 5. 4. 2013 (<http://www.allmoldova.com/moldova-news/economics/1249084022.html>, 10. 4. 2013).

Apsny press (2011). *Čislennost' naselenija Abchazii sostavljajet 240 705 čelovek.* 28. 12. 2011 (<http://apsnypress.info/news/5084.html>, 4. 4. 2013).

Apsny. ru. *Ispolnitelnaja vlast'* (<http://apsny.ru/republic/cabinet.php>, 8. 4. 2013).

Asbarez. Com (2011). *Baku Wants to Build Wall at Karabakh-Azeri Border.* 113. 10. 2011 (<http://asbarez.com/98649/baku-wants-to-build-wall-at-karabakh-azeri-border/>, 8. 4. 2013).

ARKA News Agency (2012). *Nagorno-Karabakh's nominal GDP projected at 170.7bln drams for 2013.* 20. 12. 2012 (http://arka.am/en/news/economy/nagorno_karabakh_s_nominal_gdp_projected_at_170_7bln_drams_for_2013/, 9. 4. 2013).

Azerbaijani Community of the Nagorno Karabakh. *Natural resources of Karabakh* (<http://www.karabakh.az/en/sb/nature-of-karabakh/natural-resources-of-karabakh/>, 9. 4. 2013).

AzerNews. az (2013). *World Bank predicts Azerbaijan'GDP grwth at 4. 2 pct. in 2013.* 17. 1. 2013 (<http://www.azernews.az/business/48615.html>, 9. 4. 2013).

BBC News (2012). *Regions and territories: Abkhazia.* 12. 3. 2012 (<http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/3261059.stm>, 28. 3. 2013).

BBC News (2011). *TransDniester profile.* 26. 12. 2011 (http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/country_profiles/3641826.stm, 6. 4. 2013).

Brazov. Ruslan. Istoričeskije predposylki meždunarodnogo priznanija nezavisimosti Južnoj Osetii. *Parlament Respubliki Severnaja Osetija-Alanij* (<http://parliament-osetia.ru/index.php?id=727>, 15. 3. 2013).

Centr Gumanitarnych tehnologij. *Rejting stran mira po urovnju valovogo vnutrennego produkta — informacija ob issledovanii* (<http://gtmarket.ru/ratings/rating-countries-gdp/rating-countries-gdp-info>, 5. 4. 2013).

Centralnaja izbiratel'naja komissija Respubliki Južnaja Osetija. *Podsčitano 100 procentov bjulletenej po vyboram deputatov Parlamenta RJU* ([http://cik.ruos.u/index.php?option=com_content&view=article&id=134:-100 &catid=39:-2009&Itemid=61](http://cik.ruos.u/index.php?option=com_content&view=article&id=134:-100&catid=39:-2009&Itemid=61), 5. 4. 2013).

CIA (2013). *The World Factbook Azerbaijan*. 27. 3. 2013 (<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/aj.html>, 7. 4. 2013).

CIA (2013). *The World Factbook Georgia* (<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/gg.html>, 29. 3. 2013).

CIA (2013). *The World Factbook Moldova* (<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/md.html>, 20. 3. 2013).

City population. *Georgia* (<http://www.citypopulation.de/Georgia.html>, 10. 4. 2013).

CoinMill.com-The Currency Converter. *Russian Ruble (RUB) and United States Dollar (USD) Currency Exchange Rate Conversion Calculator* (http://coinmill.com/RUB_USD.html#RUB=6000000000, 6. 4. 2013).

Commersant.ge (2013). *World Bank Predicts Georgia's Economy to Grow 5.1% This Year*. 17. 1. 2013 (<http://commersant.ge/eng/?id=4285>, 6. 4. 2013).

Člověk v tísní. *Moldavsko* (<http://peopleinneed.cz/index2.php?id=156>, 8. 4. 2013).

Dp Abchazija. Respublika Abchazija (<http://dpashka.narod.ru/konstitut.html>, 5. 4. 2013).

Economy watch. 2013 Economic Statistic and Indicators (<http://www.economywatch.com/economic-statistics/year/2013/>, 6. 4. 2013).

Ekspert (2011). *Finansovyje zaprosy Pridnestrovja*. 23. 11. 2011 (<http://expert.ru/2011/11/23/finansovyie-zaprosyi-pridnestrovya/>, 5. 4. 2013).

Euronews (2011). *Azerbaijan president's perspective on Nagorno Karabakh impasse resolution*. 24. 6. 2011 (<http://www.euronews.com/2011/06/24/azerbaijan-president-s-perspective-on-nagorno-karabakh-impasse-resolution/>, 10. 4. 2013).

Ethno-kavkaz. narod. ru. *Naselenie Abchazii* (<http://www.ethno-kavkaz.narod.ru/rnabkhazia.html>, 8. 4. 2013).

EU Border Assistance Mission to Moldova and Ukraine. *Background* (<http://www.eubam.org/en/about/overview>, 3. 4. 2013).

EUMM. About EUMM (http://www.eumm.eu/en/about_eumm, 15. 3. 2013).

European Dialogue. *Russia's influence in breakaway territories in the region* (<http://eurodialogue.org/Russia-Influence-in-Breakaway-Territories-in-the-Region>, 10. 4. 2013).

European Forum for Democracy and Solidarity. *Moldova* (<http://www.europeanforum.net/country/moldova>, 7. 4. 2013).

FOX News (2013). *Azerbaijan hikes military spending to \$3.7B as tensions persist with neighboring Armenia*. 16. 1. 2013 (<http://www.foxnews.com/world/2013/01/16/azerbaijan-hikes-military-spending-to-37b-as-tensions-persist-with-neighboring/>, 8. 4. 2013).

Foreign Policy (2013). *The Failed States Index 2011* (http://www.foreignpolicy.com/articles/2011/06/17/2011_failed_states_index_interactive_map_and_rankings, 25. 3. 2013).

Freedom House. *Azerbaijan* (<http://www.freedomhouse.org/report/nations-transit/2012/azerbaijan>, 10. 4. 2013).

Freedom House. *Nagorno Karabakh* (<http://www.freedomhouse.org/report/freedom-world/2011/nagorno-karabakh>, 8. 4. 2013).

Freedom House. *Transnistria* (<http://www.freedomhouse.org/report/freedom-world/2012/transnistria>, 12. 4. 2013).

Georgia Times (2012). *Alla Dzhioeva may become deputy prime minister of South Ossetia*. 5. 5. 2012 (<http://www.georgiatimes.info/en/news/75725.html>, 9. 4. 2013).

Global Security.org. *Transdniester Joint Control Board (JCB)* (<http://www.globalsecurity.org/military/world/war/transdniester-jcb.htm>, 25. 3. 2013).

Government of Nagorno Karabakh republik. *The government* (<http://www.gov.nkr.am/index.php?section=resources/index&type=5&subtype=31>, 8. 4. 2013).

Hlas Ruska (2012). *Gruzínský den začne jednání s Abcházií i Jižní Osetií*. 7. 10. 2012 (http://czech.ruvr.ru/2012_10_07/90483944/, 8. 4. 2013).

Hlas Ruska (2009). *Rusko zajistí na jižním Kavkaze status quo* (<http://czech.ruvr.ru/2009/04/30/80657.html>, 10. 3. 2013).

IAREX (2013). *Gosudarstvennaja granica mežu Pridnestrovem i Moldavijej – mij ili realnost’?: mnenija*. 7. 4. 2013 (<http://www.iarex.ru/interviews/35484.html>, 10. 4. 2013).

IEA. *Makroekonomika* (<http://www.iea.ru/macroeconom.php?id=12>, 5. 4. 2013).

Imtunist. *Južnaja Osetija polnoje opisanije* (<http://imtunist.com/country/%D1%8E%D0%B6%D0%BD%D0%B0%D1%8F-%D0%BE%D1%81%D0%B5%D1%82%D0%B8%D1%8F>, 10. 4. 2013).

Informační centrum OSN v Praze. *Členské státy, Valné shromáždění* (<http://www.osn.cz/system-osn/clenske-staty/?i=199>, 3. 2. 2013).

Interfax Rossija (2012). *Pograničniki zaveršili obustrojstvo granicy v Južnoj Osetii* (<http://www.interfax-russia.ru/South/news.asp?id=328566&sec=1671>, 6. 3. 2013).

International Crisis Group. *South Ossetia: Rise of a new Politics and Foreign Policy* (http://www.crisisgroup.org/en/multimedia/~link.aspx?_id=4BF9822E09A3450D9C3EEC646711CE81&_z=z, 17. 3. 2013).

Južnaja Osetija-Obščevenno-političeskaja gazeta (2012). *Itogi raboty promyšlennych predprijatij za 2011g.* 26. 7. 2012 (http://ugo-osetia.ru/12_90/12_90-6.html, 3. 4. 2013).

Kavkazskij Uzel (2008). *V Abchazii razrabatyvajetsja novyj zakon "O političeskich partijach"*. 4. 4. 2008 (<http://www.kavkaz-uzel.ru/articles/134549/>, 5. 4. 2013).

Kavkazskij Uzel (2009). *Kokojty: Južnaja Osetija namerena potrebovat' čast' Gruzii* (www.kavkaz-uzel.ru/articles/157331&usg=ALkJrhjIDosfQEoYsE5r02-y_0Zk6HxyyA, 10. 4. 2013).

Kavkazskij Uzel (2012). *Zasedanije CIK Abchazii s oglašenijem itogov vyborov zadrživajetsja*. 11. 3. 2012 (<http://www.kavkaz-uzel.ru/articles/202781/>, 5. 4. 2013).

KM.RU (2012). *Rossija gotova priznat' nezavisimost' Pridnestrovja* (<http://www.km.ru/v-rossii/2012/10/13/situatsiya-vokrug-pridnestrovya/694768-rossiya-gotova-priznat-nezavisimost-pridn>, 24. 3. 2013).

KM.RU (2012). *Sergej Ivanov poobeščal Pridnestrovju sodejstvije v socialnych projektach* (<http://www.km.ru/v-mire/2012/01/03/situatsiya-vokrug-pridnestrovya/sergei-ivanov-poobeshchal-pridnestrovju-sodeistvie>, 15. 3. 2013).

Libri. *Státy a jejich představitelé, Náhorní Karabach* (<http://libri.cz/databaze/staty/podlist.php?id=421>, 10. 2. 2013).

Libri. *Státy a jejich představitelé, Sovětský svaz* (<http://libri.cz/databaze/staty/podlist.php?id=516>, 10. 4. 2013).

Militaryphotos. net. *The military forces of South Ossetia* (<http://www.militaryphotos.net/forums/showthread.php?213386-The-military-forces-of-South-Ossetia>, 5. 4. 2013).

Ministerstvo zahraničních věcí České republiky. *Gruzie-Zahraničně-politická orientace* (http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/asiе/gruzie/politika/zahranicne_politicka_orientace.html, 5. 4. 2013).

Ministerstvo zahraničních věcí České republiky. *Moldavsko-zahraničně-politická orientace* (http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/evropa/moldavsko/politika/zahranicne_politicka_orientace.html, 7. 4. 2013).

Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Armenia. *Nagorno-Karabakh issue* (<http://www.mfa.am/en/artsakh/>, 10. 4. 2013).

Minority rights group international. *World Directory of Minorities* (<http://www.minorityrights.org/?lid=1914&tmpl=printpage>, 3. 4. 2013).

Moldova.org (2009). *Transnistria considers broadening its state symbols* (<http://social.moldova.org/news/transnistria-considers-broadening-its-state-symbols-200548-eng.html>, 26. 3. 2012).

Natural Gas Europe (2011). *SOCAR President: Trans-Anatolian Pipeline Has Commenced* (<http://www.naturalgaseurope.com/socar-president-trans-anatolian-pipeline-has-commenced-3570>, 22. 3. 2013).

NEWS. Am (2011). *Karabakh Defense Army gets new weapons and military equipment*. 22. 12. 2011 (<http://news.am/eng/news/86983.html>, 9. 4. 2013).

Newsru. com (2009). *Rossija ustanovit granicy s Abchazijej i Južnoj Osetijej bez priznanija "treťich stran"*. 17. 2. 2009 (www.newsru.com/arch/russia/17feb2009/noneed_print.html&usg=ALkJrhjLyWuC6NTvGiPLNbepDR2bNuQc7w, 7. 4. 2013).

News ru. com (2009). *V Pridnestrove granicu budut zaščičat' s pomoščju katera, sobrannogo lično prezidentom Smirnovym.* 15. 4. 2009 (<http://www.newsru.com/arch/world/15may2009/kater.html>, 12. 4. 2013).

Novyj region (2013). *Demografija Pridnestrovja po-prežnemu v minuse.* 22. 1. 2013 (<http://www.nr2.ru/pmr/420812.html>, 8. 4. 2013).

Office of the Nagorno Karabakh republic. *Agriculture* (http://www.nkrusa.org/business_economy/agriculture.shtml, 9. 4. 2013).

Office of the Nagorno Karabakh republik. *Country Overview* (http://www.nkrusa.org/country_profile/overview.shtml, 7. 4. 2013).

Oficialnyj sajt gosudarstvennoj administracij g. Tiraspolja i g. Dnestrovska. *Početnyje graždane goroda Tiraspolja* (<http://www.tirasadmin.org/Smirnov.htm>, 8. 4. 2013).

Oficialnyj sajt Prezidenta Respubliki Južnaja Osetija. *Južnaja Osetija-Gruzija* (<http://www.presidentrso.com/republic/>, 10. 4. 2013).

Organization for Security and Co-operation in Europe. *Overview* (<http://www.osce.org/mg/66926>, 9. 4. 2013).

Posolstvo Respubliki Južnaja Osetija v Rossijskoj federaciji (2009). *Konstitucija Respubliki Južnaja Osetija.* 15. 6. 2009 (<http://osembassy.ru/ru/news/24/>, 10. 4. 2013).

Presidentrso. ru. *Respublika Južnaja Osetija* (<http://presidentrso.ru/republic/>, 10. 4. 2013).

Pridnestrovie Online (2012). Armija. 18. 3. 2012
(<http://forum.pridnestrovie.com/topic/?id=24401>. 29. 3. 2009).

PSKOV-Argumenty i fakty (2010). *Meždu Rossijej i Južnoj Osetijej ustanovlen bezvizovyy režim*. 1. 2. 2010 (www.pskov.aif.ru/politic/news/18944&usg=ALkJrh hMsHjCuw1-382vsgQDAeUOYl8T1g, 4. 4. 2013).

RBK (2013). *Prezident Pridnestrovja podderživajet ideju vvedenija paralelnogo choždenija rossijskogo rublja v PMR*. 16. 3. 2013
(<http://www.rbc.ru/rbcfreenews/20130316035014.shtml>, 23. 3. 2013).

Refworld. *World Directory of Minorities and Indigenous Peoples-South Ossetia (unrecognized state): Overview* (<http://www.unhcr.org/refworld/country,,,COUNTRYPROF,GEO,,4954ce12c,0.html>, 4. 4. 2013).

Republicofsouthossetia.org (2013). *How Is South Ossetia Related To Georgia?*
(<http://www.republicofsouthossetia.org/2011/11/19/how-is-south-ossetia-related-to-georgia/>, 30. 3. 2013).

RES (2010). *Za peresečenije gosgranicy Južnoj Osetii s Gruzijej inostrannyje graždane budut platiť gospošlinu*. 23. 9. 2010 (<http://cominf.org/node/116648463> 4, 6. 3. 2013).

RES (2011). *Konstitucija Respubliki Južnaja Osetija*. 18. 8. 2011
(<http://cominf.org/node/1166488810>, 11. 4. 2013).

Respublika Karelia (2008). *Konflikt v Južnoj Osetii: vojennyje itogi*. 4. 9. 2008
(<http://www.gov.karelia.ru/Karelia/1819/24.html>, 10. 4. 2013).

RIA Novosti (2011). *Duchovnyje lidery prosjat ubrat' snajperov s granicy Nagornogo Karabacha*. 28. 11. 2011 (<http://ria.ru/society/20111128/500478190.html>, 8. 4. 2013).

RIA Novosti (2009). *Granica meždu Gruzijej i Abchazijej budet nadežno zaščiščena - FSB RF*. 17. 5. 2009 (http://ria.ru/defense_safety/20090517/171294257.html, 11. 4. 2013).

RIA Novosti (2012). *Insubent President Wins Nagorno-Karabakh Presidential Poll*. 20. 7. 2012 (<http://en.ria.ru/world/20120720/174694327.html>, 8. 4. 2013).

RIA Novosti (2012). *Istorija Abchazii ot Kolchidskogo carstva do naših dnej* (<http://ria.ru/spravka/20120814/722748974.html?ria=7mdnfq7drg7hah48ipuuadfsus98j640>, 25. 3. 2013).

RIA Novosti (2008). *Russia says recognition of S. Ossetia, Abkhazia irreversible*. 27. 8. 2008 (<http://en.rian.ru/russia/20080827/116325556.html>, 10. 4. 2013).

Ros Business Consulting (2006). *Transnistria'a economy jeopardized*. 7. 3. 2006 (<http://www.rbcnews.com/free/20060307145708.shtml>, 5. 4. 2013).

Rosbalt (2009). *Južnaja Osetija načinajet demarkaciju granicy* (www.rosbalt.ru/exussr/2009/08/14/663655.html&usg=ALkJrhhmP_IyM3ZBRDm4VOKdrWgBHgv3_A, 15. 3. 2013).

Rosbalt (2009). *Rossija sokratila voinskij kontingent v Abchazii i Južnoj Osetii*. 26. 8. 2009 (www.rosbalt.ru/main/2009/08/26/666730.html&usg=ALkJrhjdZmzyBYIo2mTsy7Fez-UxMcj2-g, 11. 4. 2013).

RRBK (2011). *E.Ševčuk oficialno stanet prezidentom Pridnestrovja do konca nedeli*. 26. 12. 2011 (<http://top.rbc.ru/politics/26/12/2011/631772.shtml>, 6. 4. 2013).

Rusalturs. *Obščaja informacija* (<http://www.abkhazia.ru/abkhazia/>, 6. 4. 2013).

Rusalturs. *Turoperator Rusalturs predlagajet otdych i ekskursii na kurortach Abchazii!* (<http://www.abkhazia.ru/>, 8. 4. 2013).

RU. CZ. *Podněstří* (<http://www.irucz.ru/pda/cz/info/122010900000/podnestri/ze me/>, 8. 4. 2013).

Search Engine for Direct Democracy (2006). *Nagorno-Karabakh (Azerbaijan)*. 10. 12. 2006 (<http://www.sudd.ch/event.php?lang=en&id=az012006>, 7. 4. 2013).

SIPRI (2012). *The SIPRI Military Expenditure Database-Azerbaijan* (<http://milexdata.sipri.org/result.php4>, 28. 3. 2013).

SIPRI (2012). *The SIPRI Military Expenditure Database-Georgia* (<http://milexdata.sipri.org/result.php4>, 28. 3. 2013).

SIPRI (2012). *The SIPRI Military Expenditure Database-Moldova* (<http://milexdata.sipri.org/result.php4>, 28. 3. 2013).

Soobščestvo za demokratiju i prava narodov. *Respublika Abchazija* (http://community-dpr.org/about_country/abhazia.php.html, 8. 4. 2013).

Soobščestvo za demokratiju i prava narodov. *Respublika Južnaja Osetija* (http://community-dpr.org/about_country/osetia.php, 25. 3. 2013).

Stálá mise České republiky při OSN, OBSE a ostatních mezinárodních organizacích ve Vídni. *OBSE* (http://www.mzv.cz/mission.vienna/cz/organizace_v_pusobnosti_mise/obse/index.html, 28. 3. 2013).

The Analyticon (2012). *Vlast' i biznes: pridnestrovskaja specifika* (<http://theanalyticon.com/?p=2407&lang=ru>, 5. 4. 2013).

The European Azerbaijan Society (2011). No US aid for Nagorno-Karabakh. 18. 8. 2011 (<http://teas.eu/news-no-us-aid-nagorno-karabakh>, 9. 4. 2013).

The Fund for Peace (2009). *The Failed States Index 2009* (<http://ffp.statesindex.org/rankings-2009-sortable>, 28. 3. 2013).

The Fund for Peace (2012). *The Failed States Index 2012* (<http://ffp.statesindex.org/>, 25. 3. 2013).

Torgovoje predstaviteľstvo Rossijskoj Federacii v Respublike Abchazija. *Ekonomika Abchazii* (<http://rustrademission.ru/ekonomika-abchazii.html>, 9. 4. 2013).

United Nations Observer Mission in Georgia (2006). *Georgia-UNOMIG-Mandate* (<http://www.un.org/en/peacekeeping/missions/past/unomig/mandate.html>, 15. 3. 2013).

United Nations Observer Mission in Georgia (2009). *UNOMIG* (<http://www.un.org/en/peacekeeping/missions/past/unomig/>, 15. 3. 2013).

UNTERM. *Community for Democracy and Rights of Nations* (<http://unterm.un.org/dgaacs/unterm.nsf/8fa942046ff7601c85256983007ca4d8/191d6d682d18386985257aef007efaaf?OpenDocument>, 16. 4. 2013).

Vestnik Kavkaza. *Južnaja Osetija sozdajot bjudžetoobrazujuščije proizvodstva dlja sniženija zavisimosti ot Rossii* (<http://www.vestikavkaza.ru/news/YUzhnaya-Osetiya-sozdayet-byudzhetoobrazuyushchie-proizvodstva-dlya-snizheniya-zavisimosti-ot-Rossii.html>, 10. 4. 2013).

WilsonCenter. *Kosovo jako precedent? Secese, seburčení a řešení konfliktu* (<http://www.wilsoncenter.org/publication/350-kosovo-precedent-secession-self-determination-and-conflict-resolution>, 15. 4. 2013).

Resumé

My bachelor thesis is related quasi-state's formations in the post-soviet space. Quasi-states are entities which dispose of attribute of states without international recognition. Specifically, it is a case studies of South Ossetia and Abkhazia in Georgia, Transnistria located in Moldova and Nagorno-Karabakh located in Azerbaijan. It is about comparative studies based on comparative criteria that I have set as follows. What internal attributes of statehood quasi-states exhibit; how much depends on country which tends to break away; what is the argument of these entities for their independence; what is the real support of sovereign states in the international system for these entities.

The goal of my work is to evaluate , which of these forms of deviant states have a real possibility to be among a group of sovereign states. And became a full member of the OSN. This is reason why I will answer these questions: What enables their existence in the long term. And what is their impact on the country of quasi-states individual existence, from which wants to separate.

Přílohy

1. Mapa Gruzie ¹⁵⁴

¹⁵⁴ CIA (2013). *The World Factbook Georgia* (<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/gg.html>, 29. 3. 2013).

2. Mapa Moldávie ¹⁵⁵

¹⁵⁵ CIA (2013). *The World Factbook Moldova* (<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/md.html>, 20. 3. 2013).

3. Mapa Ázerbájdžánu ¹⁵⁶

¹⁵⁶ CIA (2013). *The World Factbook Azerbaijan*. 27. 3. 2013
(<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/aj.html>, 7. 4. 2013).